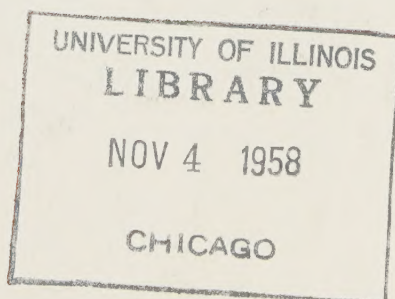

20

ARKITEKTEN

HOLD

C. Nielsen: Christianskirken i Århus
rik Iversen og Harald Plum: To typehuse

MEDDELELSER FRA DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

ARKITEKTEN

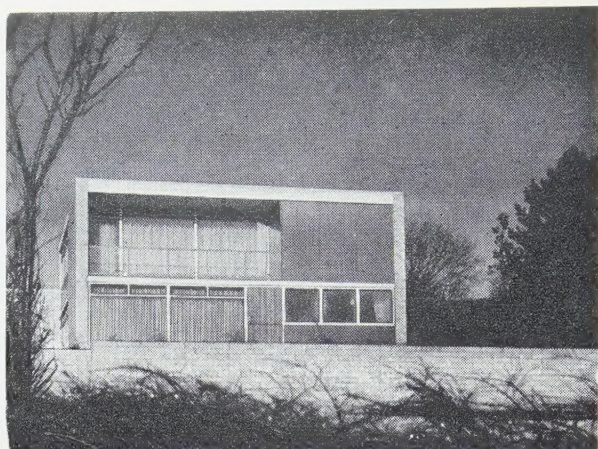
ARG. 60

1958

NR. 20

SIDE 321-336

AFLEVERET TIL POSTVÆSENET 30. SEPTEMBER 1958

Hus i Kalundborg, arkitekt M.A.A. Arne Jacobsen
Glamester: Emil Nielsen, Kalundborg

POLYVERBEL vinduesglaskvalitet

POLYGLASS spejlglasskvalitet

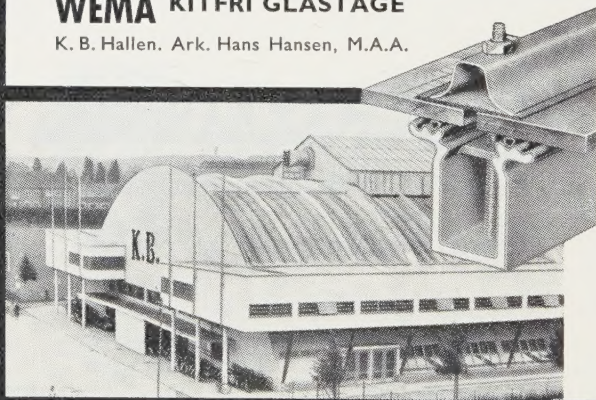
W. Røper-Petersen

Overgaden n. Vandet 45-47
København K . Tlf. Central 9260-13060

Se **HFB** side 116

WEMA KITFRI GLASTAGE

K. B. Hallen. Ark. Hans Hansen, M.A.A.

H.S.H.-LEM STÅLVINDUER

Charl.lund travbane, Ark. Sven Walsøe, M.A.A.

H. J. WENGLER ST. REGNEGADE 1, K
TLF. CENTRAL 1377

BYGGETEKNISK ORIENTERING

Tanker om gruppebebyggelse

I den svenske Landsbygdens Byggnadsförenings tidskrift LBF kontakt har Leif Almaas fremsat nogle interessante betragtninger om småhusbebyggelser. Vi citerer et par af de væsentligste afsnit:

Stiller vi spørgsmålet hvorfor der i dag bygges så mange småhuse i grupper, så er det let at finde svaret. Folk vil bo i eget hus, men de fleste har ikke råd til at bygge hus. Så ligetil er det! En ny vare udbydes – den er billigere og tilsyneladende bedre end det, der fandtes før – hvis der i det hele taget fandtes noget – „tak vi ta'r den!“.

Det er farligt at bygge så længe der er boligmangel! Paradokset får en særlig truende klang når det gælder nye og uprøvede måder at bo på.

Gruppebebyggelse med småhuse på nuværende måde er så ny en foreteelse, at vi savner forudsætninger for at kunne indlade os på vurderinger; men tænke over det kan vi altid gøre. Billedet i dag er et antal omtrent lige store huse, grupperet i forskellige mønstre og beboet af omtrent jævnaldrende og lige børnerige familier. Om tredive år er alle børnene voksne og tilbage sidder de ensomme forældre. Hvad sker så?

Ligger der ikke i gruppens ensartethed en skjult fare, som vi allerede nu må værne os imod? Vi indser i alt fald, at det ville være lykkeligt om familier havde mulighed for at holde sammen, og det ville være nyttigt og virke opdragende i den kunst at leve sammen, om alle aldersklasser blev repræsenteret i gruppen. Der burde måske være både et-, to-, tre-, fire- og fem-rumslejligheder, for at det lille samfund kunne blive levende og rigtigt? Det kunne endog være klogt at undersøge hvordan man kunne skabe mulighed for, uden alt for store vanskeligheder, at ombytte en lejlighedsstørrelse med en anden. De nye barnløse familier begynder med en torums. Når børnene kommer, stiger behovet for plads, når sit højdepunkt og synker derefter til pensionisthjemmets niveau.

Den hellige ejendomsret til netop hus nr. 20 kunne man tænke sig erstattet med en mere smidig form for andelseje.

Hidtil har de arkitekter, som har givet sig af med gruppebebyggelser, koncentreret sig om at løse kombinationen: tæt bebyggelse – uforstyrret privatliv – med alt hvad dertil hører af lydproblemer, hensyn til lys og sol, børnenes legemuligheder i egne små haver og sammen med kammerater og meget, meget andet. Parolen har været „My house is my castle“, men uden særlige gunstige forudsætninger.

Mennesker der plages af at folk kikker på dem på gaden bærer gerne mørke briller. Hvad de kunne lide at have var en mur omkring sig, men da man ikke kan få rullende mure, må de slå af på fordringerne og nøjes med mindre. – Eller forsøge at lære bedre at trives sammen med deres medmennesker.

Det er sådanne problemer arkitekten stilles overfor

TLE

PHILIPS CIRKULÆRE LYSRØR

Det cirkulære lysrør er den ideelle lyskilde overalt, hvor dekorative hensyn skal forenes med kravet om GODT LYS. Den tidløse form byder arkitekten talrige muligheder for opbygningen af specielle belysningsarrangementer.

To nyheder har yderligere udvidet anvendelsesområdet for disse populære lysrør.

TLE 40 WATT med direkte start.

et 40 watt cirkulære lysrør leveres
også med direkte start (type TLEM)
følgende farver:

- LEM 40/29 gylden
- LEM 40/32 gylden de luxe
- LEM 40/33 hvid

PHILIPS TLEM-lysrør er frostsikre
temperaturgrænse $\pm 18^{\circ}$ C.)

Nu også i 22 watt

Philips cirkulære lysrør, TLE, der hidtil er blevet fremstillet i to typer, henholdsvis 32 og 40 watt, leveres nu også i en tredje størrelse, TLE 22 watt, dog foreløbig kun i farve /34 hvid de luxe.

GODT
LYS

-VÆLG

PHILIPS

Interiør, Domus Medica
Arkitekter Peter Hvidt og O. Mølgaard Nielsen, M.A.A.

Malerarbejde

LIISBERG-LARSEN

ESPLANADEN 5A, KØBENHAVN K, C. 7876

Slå fugt på flugt
SILICOL

GRAVQUICK A/s
Studiestræde 15, K. Byen 9972

når han projekterer gruppebebyggelse. Men det er måske farligt altfor ensidigt at indrette sig på at bygge mure omkring familierne.

Ingen tør vel håbe på at der vil blomstre en intim samfølelse eller varm hjertelighed op inden for gruppen, men det ville være mærkeligt, om ikke selve koncentrationen lidt efter lidt skulle lede tankerne hen ad fællesskabets baner. Mon ikke Andersen vil spørge sig selv, når han står udenfor sit hus og ser tankvogne fylde en lille slat olie i hver af de 50 tanke, om det virkelig er rimeligt i en tid, hvor hele byer opvarmes fra en enkelt central. Er der ingen der peger på hvor meget billigere det ville være med fælles fryserum i stedet for de 50 små køleskabe, eller at nogle få bone maskiner ville være tilstrækkeligt til dem alle.

Vi ved som sagt ikke meget om dette. Mennesket er så vidunderligt irrationelt.

Leif Almqvist

Familieboligen, samfundets vigtigste investeringsområde

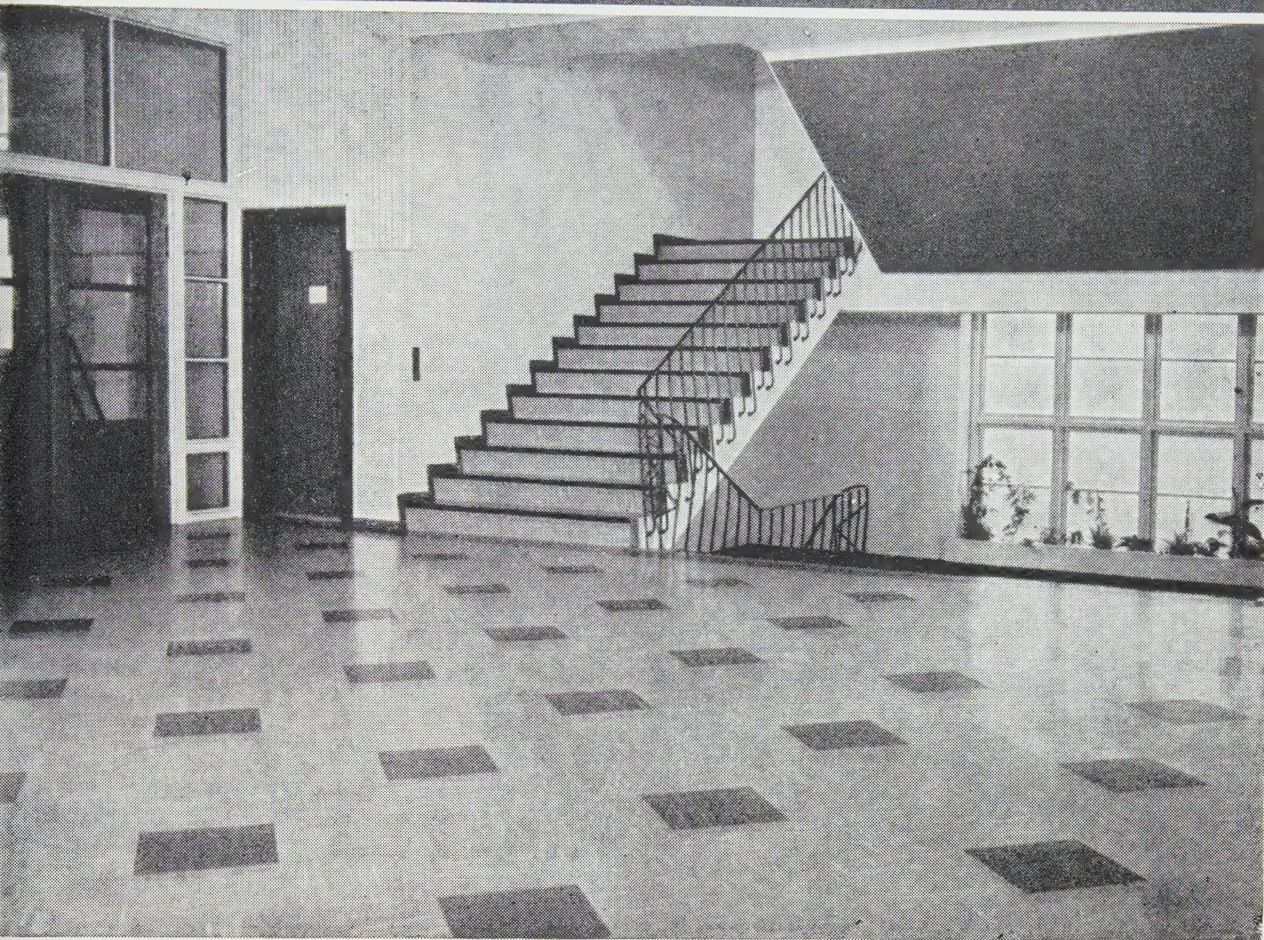
– og lidt om boligforskningens betydning

Boligen er en vare som meget andet, – den skal blot dække et langtidsforbrug, flere generationers forbrug. Dette må betyde, at det er særlig vigtigt, at varen, der leveres, er så tidssvarende og hensigtsmæssig som muligt, men det er samtidig også årsagen til, at det er så vanskeligt at interessere samfundets kapital og potentiel for produktionen – boliger kan jo normalt ikke eksporteres. Dette paradoks udtrykker noget væsentligt om boligbyggeriets vanskelige stilling i en tid, hvor det trods alt er en almindelig opfattelse, at boligforsyningen ikke mere er en enkeltmandssag, men en af de allervigtigste samfundsopgaver.

Da det er begrænset, hvad der kan afses til produktionen af nye boliger, må der naturligt lægges særlig vægt på, at de indsatte kræfter ikke spildes, men koncentrerer. Dengang statens støtte til boligbyggeriet i 1955 blev skåret ned, indføjede rigsdagen som noget ganske naturligt i loven en opfordring til rationalisering og mere byggeforskning i et håb om herved at forøge produktiviteten som erstatning for den nedskårne aktivitet.

Det må være boligforskningens opgave at skaffe oplysning om, hvorvidt de boliger, vi bygger, opfylder befolkningens boligkrav – og hvis de ikke gør det, at udarbejde retningslinier, der kan bringe orden i tingene. Boligforskningen bliver på denne måde samfundets våben mod boligforringelse. Boligforskning er ikke boligfordyrelse. Den er, rigtig anvendt, et redskab til at give befolkningen de bedst mulige boliger for den investerede kapital, og et redskab til stadig at bevare følelsen med udviklingen af boligbehov og boligvaner. Set i lyset af de mange kræfter, der vies til byggeriets rationalisering og billiggørelse, bliver det boligforskningens opgave at sørge for, at disse kræfter ikke på forhånd spilles et positivt resultat af hænde ved en uhen-sigtsmæssig boligudformning, der ikke tilgodeser beboernes krav i brugsmæssig henseende. Byggeriets ration-

HOLMSUND GULVE

Interiør fra Østre Skole, Grenå.

Det er med glæde jeg giver en udtalelse om HOLMSUND vinyl-gulve, som er lagt på gange, trapper, kontorer og lærerværelse på Grenå Østre Skole.

Det er ualmindelig smukke gulve i pragtfulde mønstre og farver, beundret af alle, der har set vore lokaler.

Det er en gulvbelægning, jeg kan give min bedste anbefaling.

Harald Petersen.

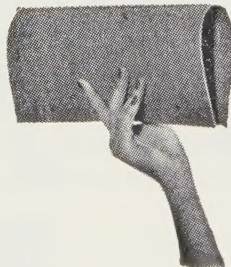
skoleinspektør.

Holmsund fås i femten smukke farver i størrelserne 30×30 cm og 20×20 cm, 2,5 og 1,6 mm tykke. Tager ikke skade af olie, fedt, benzin, syrer eller alkalier. — Holmsund er ideelt til skoler, hospitaler, kontorer, forretningslokaler, køkkener, entreer etc. — overalt, hvor man stiller store krav til gulvene. Forlang prøver og brochurer.

Gør denne prøve:

inden De vælger vinyl-gulve, så får De bevist, om materialet er brudsikkert! HOLMSUND vinyl er ikke lagdelt, men homogent, smidigt, gennemfarvet og gennemmarmorert. — Husk! Vinyl er en fælles varebetegnelse — HOLMSUND er en kvalitetsbetegnelse indenfor vinyl, forlang derfor altid attest for slidstyrke fra Statsprøveanstalten. Skriv derfor altid HOLMSUND foran vinyl!

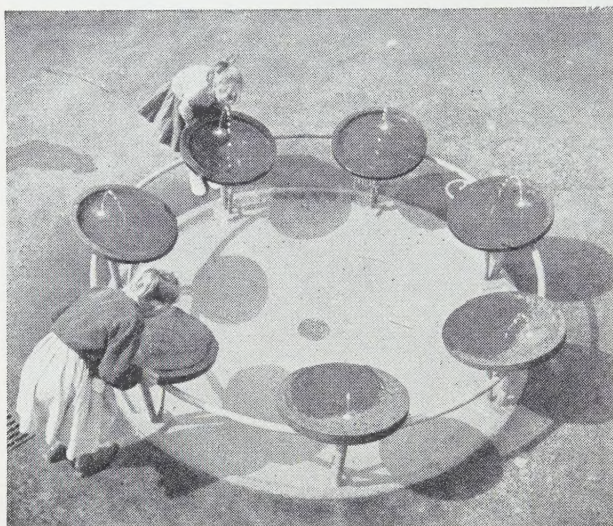
EVERS

EVERS & CO. A/S Frederiksberg Allé 18-20 - København V - Hilda *2001

A/s ANKERSKE MARMORFORRETNING

Stenhuggerier og Stenbrud
Marmorvej, Frihavnen, København Ø
Telefon: Central 8331

Drikkefontæne i Munkegaardsskolen med fæde af sleben Solvåg sten
Arkitekt: Professor Arne Jacobsen, M.A.A.

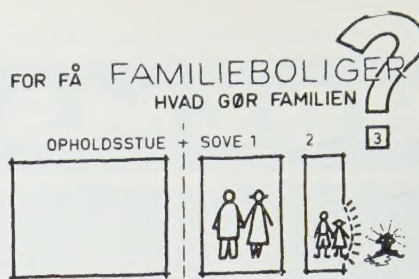
Sid sundt

LABOFA 3

fjedrende, leveres med eller uden armlæn, forsynet med indstillelig ryglæn, forchromede hjulskærme og med smukt polstret sæde og ryglæn i mange farver. Højdeindstillingen er fuldstændig indkapslet – og alle lejer er selvmørende.

Labofa

Fabrik for kvalitetsstålmøbler . Skælskør . Tlf. 460

AF ALLE HUSSTANDE er 36% på 4 personer
AF EENFAM. HUSE 1954 har 41% 4 sengepladser og kun 89% pl. til dobbeltseng

Hvor stor skal familieboligen være?

Udover opholdsstuen, som ikke tæller med som soverum, skal der være et soverum for forældre, hvor der er plads til dobbeltseng eller to enkelte senge, samt et soverum for hver slags børn, ét for piger og ét for drenge. En god hovedregel er det at lade det rum, der følger efter forældresoverrummet, have plads til 2 senge. Herved fås plads til 3-børnsfamilien, og der bliver mulighed for at flytte om på rummenes anvendelse. F. eks. kan 2-sengs-rummet benyttes som spiserum eller som soverum for forældre i en periode, hvor børnene låner det mere rummelige forældresoverum.

naliserings begynder med planudformningen – for hvad hjælper det, at et hus er opført med arbejdsplanlægning og store betonelementer, hvis de resulterende m² ikke svarer til familiens behov?

Familiens krav til boligen

Det er en hovedregel for boligforskningen hele tiden at holde sig hensynet til beboernes grundlæggende funktioner for øje – de funktioner, spise, sove, samvær osv., hvis ytringer i pladskrav og behov ellers er overvejende ens fra familie til familie.

For kort at give et indtryk af, hvilke krav der iøvrigt idag stilles til en tidssvarende bolig, skal eksempelvis anføres et par af hovedreglerne fra den amerikanske sundhedskommissions regler for skabelse af sunde boligforhold:

Der skal i enhver bolig være tilvejebragt mulighed for normalt familieliv – dvs. for at familien kan rekreatere sig sammen, spise samlet og med gæster – og for isolation, for at man kan være fri for hinanden.

Der må absolut ikke være mere end to personer pr. rum i boligen – børn må ikke regnes at sove hos forældre længere end de første 2 år, børn af forskelligt køn kan dele værelse til 8-10 års alderen, og helst bør større børn, der får højere undervisning (og hvem får snart ikke det), have hver sit rum.

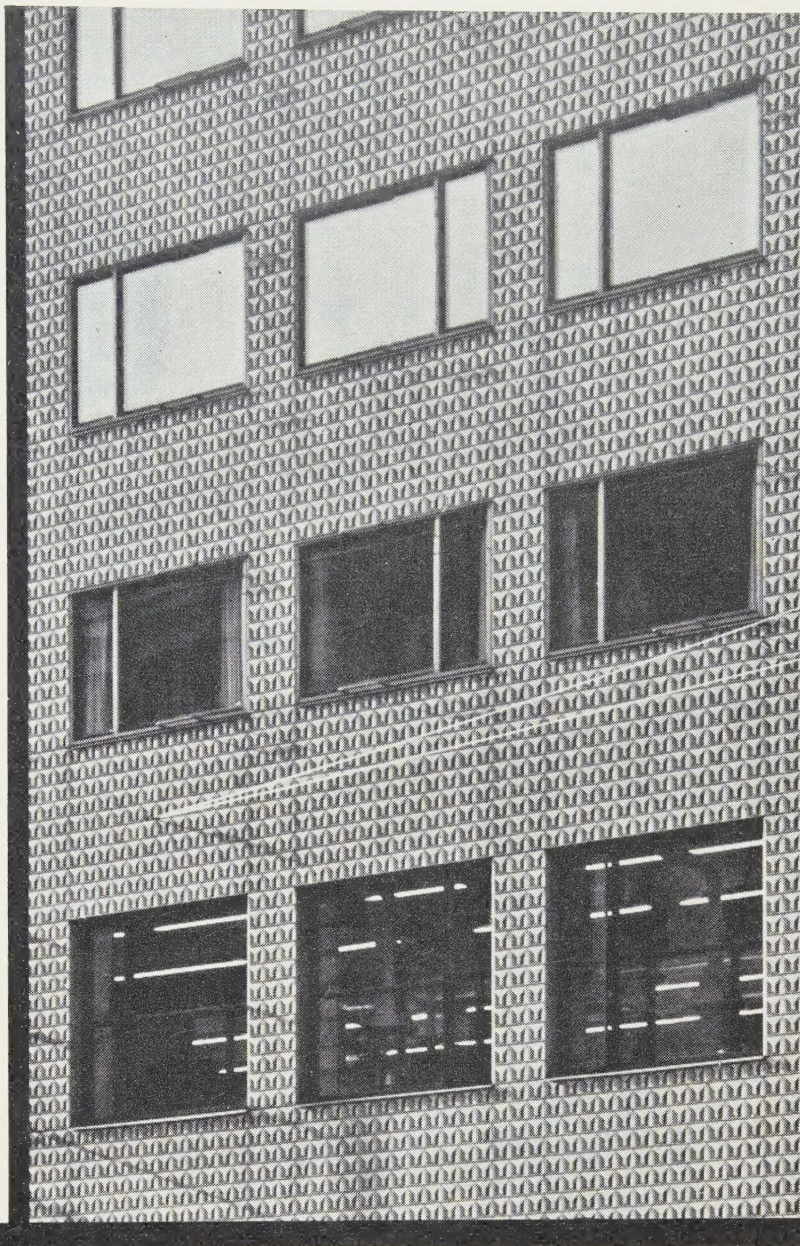
Har vi familieboliger nok?

Boligmassen burde ifølge de nævnte krav, som i nogen lunde samme form kendes fra andre lande og også er blevet gjort gældende i Danmark, indeholde et overvejende antal familieboliger med mindst 3 soverum (boliger med mindst 4 rum), så normale familier kan finde sig passende boliger på alle familietrin.

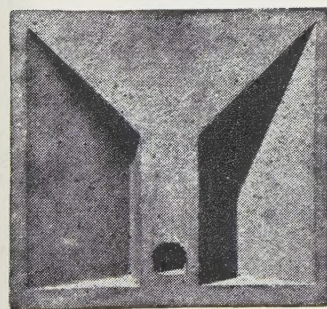
Desværre ligger det sådan, at den danske boligmasse er overforsynet med små lejligheder. I 1955 var 39,2 pct. af boligmassen på 2 rum og derunder, og kun

Monark af Nordens Trilling - Rige,
 Læd, du Underaar tillige
 Med alle dine Rieiere
 Hvad offentligen lode lee,
 Hvad hvedt kongens Datters Blode
 De deres Konge lee at træde
 Ind udi et formact Rar,
 Som det Dyd og Tulle faaer.
 Hvad fandt det andet faar, end Tulle,
 Da vi har Dig, var Bragt og Gæstle,
 Med velle, Kongens Juss og Væ,
 Gæst tillig begænde det?
 Hvad Nordens los Almagten drager,
 Gæst du vort Herte til lig Tæge,
 Du vort Datters Dørmere,
 Og Grund til vor Tøflighed!
 Hvad under Tulle fra berømme,
 At deres Herte ere omme,
 Og at en Underaarsses Dyd
 Læd vort deres Herte blød.

Forsiden af det ældste eksisterende danske dagblad, oprettet 1749 af E. H. Berling under navnet: Kiøbenhavnsske Danske Post Tidender. Udkom 2 gange ugentlig. Havde eneret på postforsendelse og bragte især udenlandske nyheder, censureret af Udenrigsdepartementet.

Special-façadesten til „Berlingske Tidende“

Til Berlingske Tidendes nye bygning på hjørnet af Gl. Mønt har arkitekterne Helweg Møller og B. Rammeskov anvendt en speciel façade-klinke, udarbejdet i samråd med A/S Hasle Klinker- & Chamottestensfabrik.

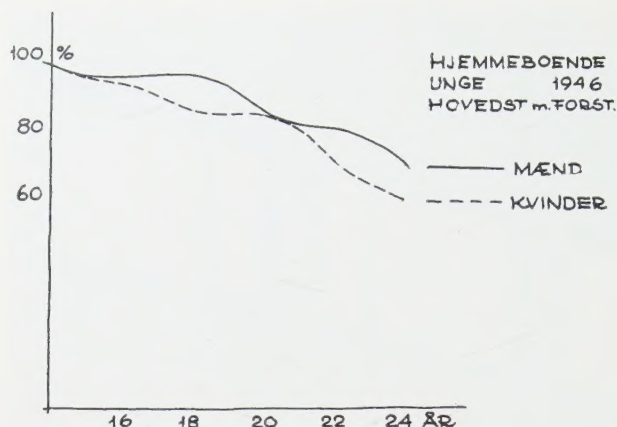
En lille finesse er hullet, der ses tydeligt på illustrationen til venstre, og som udover den dekorative effekt har det praktiske formål at tjene til ventilation.

Har De i Deres arbejde individuelle ønsker om et keramisk produkt af særlig form, struktur eller glasur, er vort laboratorium og dets erfarne teknikere meget gerne til tjeneste med enhver oplysning, De måtte ønske.

HASLE

keramiske produkter

A/S HASLE KLINKER- & CHAMOTTESTENSFABRIK . ØSTERBROGADE 6 KØBENHAVN Ø . C. 12.254

Ved bedømmelsen af familieboligens rumantal må erindres, at soverummene også er børnenes dagopholdsrum, og børnene bliver boende hjemme længe. Ungdomskommissionens undersøgelse i 1949 viste, at 60-70 % af de unge i København boede hjemme endnu ved det 24. år

29,9 pct. havde 4 eller flere rum og altså teoretisk mulighed for 3 soverum.

For få år tilbage, nærmere betegnet i 30'erne, hed det: hver familie sin 2-værelses, som det idag hedder: hver mand sit automobil. Og vi var lige så stolte af de 2-værelses dengang, som vi nu er for bilerne. 30'ernes 2-værelses, der i nogle år udgjorde helt op til $\frac{2}{3}$ af boligproduktionen, var virkelig også et socialt fremskridt. Men ikke så meget på grund af de 2 værelser. Det var mere på grund af centralvarmen og det varme vand, og fordi boligerne dengang fremstilledes i så stort et antal – et antal, som langt overgik, hvad

man var vant til, og som i parentes bemærket heller ikke senere er blevet overgået.

Man blev allerede under krigen klar over, at den var gal med de mange 2-værelses, hvilket i efterkrigsårene førte til en omend ikke afgørende så dog ret tydelig tendens mod større boliger. Denne tendens er desværre i de allerseneste år atter blevet svækket.

Fordeling af boliger efter antal rum*)

		1 rum	2 rum	3 rum	4 rum	5 og fl. rum
boligmasse	1950 ...	6,0%	37,0%	29,4%	15,9%	11,7%
–	1955 ...	5,6%	33,6%	30,9%	17,6%	12,3%
nye boliger	1954 ...	3,6%	10,7%	41,8%	30,3%	13,6%
–	1955 ...	5,7%	13,1%	39,0%	29,5%	12,7%
–	1956 ...	8,0%	15,8%	37,7%	28,6%	9,9%
–	1957 ...	12,5%	14,2%	37,0%	29,8%	6,5%

*) Byer og bymæssige bebyggelser.

Fordelingen af boliger synes atter at tendere mod færre rum. I 1954 havde 43,9 pct. af nybyggeriets boliger 4 eller flere rum (teoretiske mulighed for 3 soverum) – i 1957 kun 36,3 pct. Omvendt udgjorde boliger med 2 rum og mindre 14,3 pct. af 1954- men 26,7 pct. af 1957-byggeriet.

Dertil kommer, at disse forhold jo desværre forværres yderligere i forhold til det billede, tallene viser, fordi

1. fordelingen af boligerne er skæv – i København har

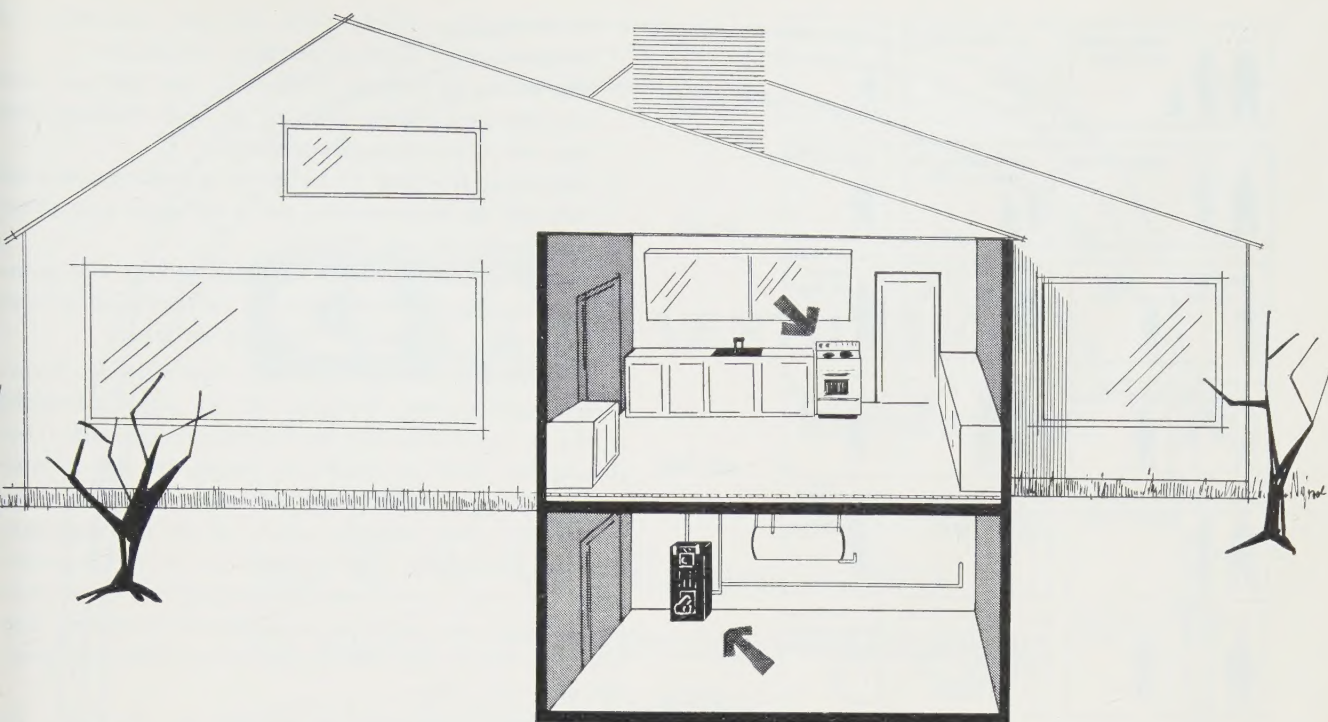
DET GÆLDER BÅDE
TAVLER og MØBLER

GOD
BEDRE
BORK's

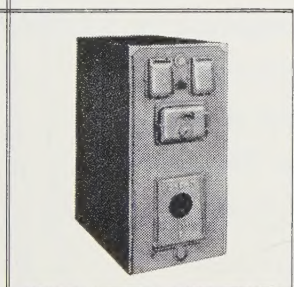

BORK's PATENTTAVLER A/s . TVEDVEJ . KOLDING

Telefon 4000

Moderne byggeri kræver rigtig indretning af køkken og fyrcælder...

Salamander oliefyf

Det helt ideelle for opvarmning af villaer og rækkehuse. Salamander oliefyf har afgørende fordele f. eks. helautomatisk drift, økonomisk, enkel og billig montage. Lavtryksfyf fra 0,75 m²-2,8 m² og højtryksfyf fra 1,6 m²-6,6 m² varmeplade.

KGL. HOFLEVERANDØR

D • F • J
DE FORENEDE JERNSTØBERIER A/S

Salamander kedler

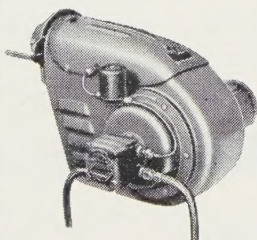
de danske støbejernscentralvarmekedler, kendt for deres lange levetid. Fines i størrelser for ethvert varmebehov - mindste kedel 1,0 m² hedeplade. Fås nu også i specialudførelse for olie-fyring.

Anker Gaskomfur 400

Smukt formgivet af Sigvard Bernadotte og Acton Bjørn. Automatisk tænding af de 3 blus, termostattyret muffelovn med glastrude, rummelig varmeskuffe, 2 kogebrændere og 1 stegebrænder.

Anker-Elektro komfuret

er med sine mange nye elektrotekniske finesser et ønskekomfur for enhver husmoder. Automatisk ur, varmeskuffe, ovenbelysning, spiralrørskogeplader med lynhurtig opvarmning - er nogle af dem.

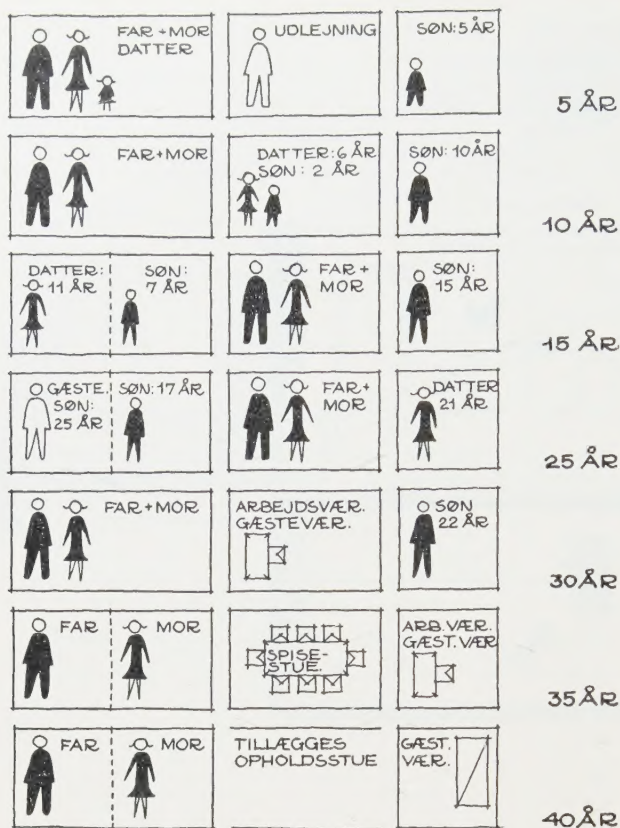

Salamanderkamin

til fyring med olie eller petroleum. Salamanderkaminen fremstilles i flere forskellige farver og kan faktisk indpasses i ethvert interiør. I teknisk henseende svarer den til de krav der stilles til en moderne olie-kamin i dag.

Forlang specialbrochure

DFJ-UDSTILLINGEN, VESTERBROGADE 2B, PA 9206

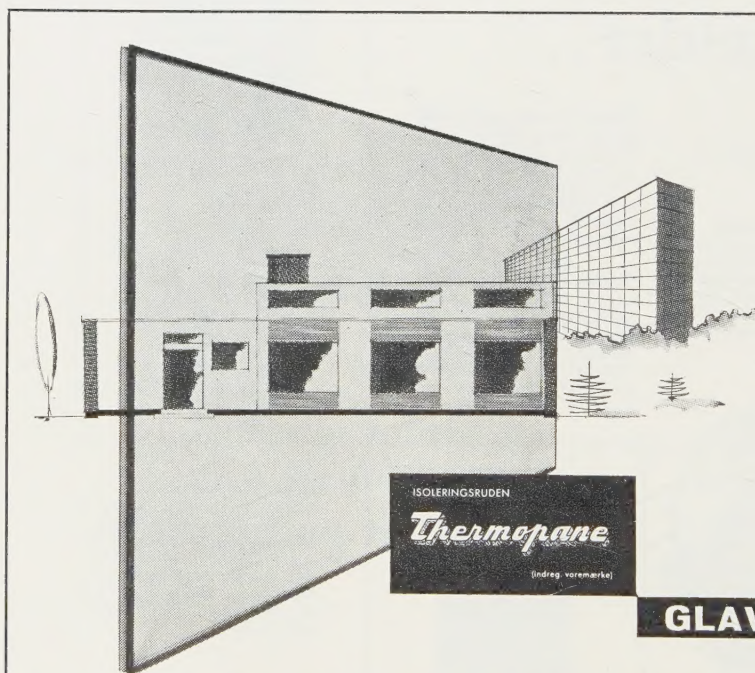

Familieboligen skal kunne tilfredsstille normalfamiliens behov på alle trin - hvilket bl. a. vil sige, når som helst den møder op som bygherre

- undersøgelser således vist, at over halvdelen af børnene bor i 1 og 2 værelses lejligheder.
- der er for få boliger, hvilket jo især går ud over familier med mange børn og de unge familier, der har det store ekspansionsbehov.
 - tilflytning fra land til by giver et ensidigt pres på den del af boligmassen, der i forvejen har størst procentdel af små boliger.
 - manglende hensyntagen til familiens krav ved planudformningen hindrer ofte en ordentlig udnyttelse af de rum, der bliver stillet til rådighed.

Rumantallet alene gør jo ingen familiebolig. Rummenes udformning, beliggenhed og adgangsforhold spiller en betydelig rolle for boligens brugsværdi. Undersøgelser viser, at endda en meget stor del af vore boliger lider af alvorlige brugsmæssige mangler i disse henseender. Der mangler plads til de nødvendige møbler, spiseplads, dobbeltsenge m. m. og gennemgang hæmmer udnyttelsesmulighederne. Der er desværre meget, der tyder på, at boligerne stadigvæk ikke udføres i nogen nær tilknytning til vor viden om dem, der skal bo i dem.

Vi synes i Danmark at mangle en tradition for familieboliger. Indtil den sidste krig var der ved at komme en tradition for, at alle boligens rum skulle have adgang fra forstuen, hvilket vi idag ved er et krav for en familiebolig. Men lejlighederne havde for få og små rum. Efter krigen er vi begyndt at bygge

Thermopane betyder effektiv og varig isolering mod varmetab og støj

*Den hermetisk lukkede
isoleringsrude fra GLAVER
er kvalitetsmærket
mellem ruderne
med navnet Thermopane
og fabrikationsdato*

GLAVER fabrikationsprogram omfatter

L. O. B. vinduesglas

GCR støbt glas

Spejlglas

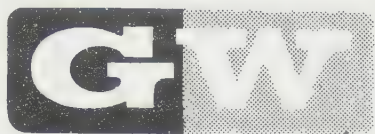
Varmeabsorberende glas

Marmorite

Thermolux

Thermopane

THERMOPANE FORHANDLES AF GLARMESTRE OG GLASGROSSISTER LANDET OVER

VENTILATION A/s

introducerer:

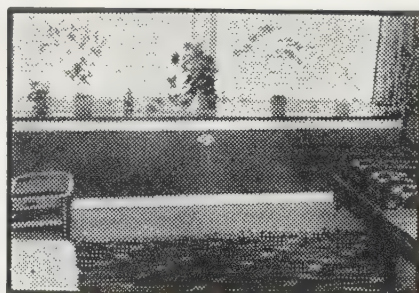
Som det første firma i Europa
har G. W. Ventilation udført
et moderne 2-strengt varme- og
ventilationsanlæg for
opholds- og kontorlokaler

Gennem et 2-strengt rørsystem,
med en „kold“ og en „varm“ streng,
føres frisk luft fra en central
til kabinetter i de enkelte lokaler.
Individuel blanding af kold og varm luft
kan derefter

foretages i de enkelte rum.

Dette nye højhastigheds-system
med små rørdimensioner
imødekommer den moderne
arkitekturs krav til mekanisk ven-
tilation i forbindelse med fremføring
af de nødvendige kalorier til
dækning af transmissionstab.

Systemet er endvidere velegnet til
centralkøling. Anlægget har nu
været i drift i over et år og er
en videreudvikling af tilsvarende
maritime anlæg.

Arkitektonisk set byder anlægget

en række fordele såsom:

Lette indbygningsmuligheder

i vægge og under vinduer.

Små dimensioner.

Ingen vandleddninger og radiatorer.

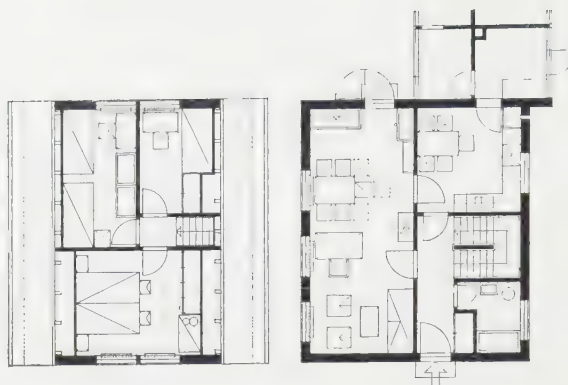
Specielt konstrueret

til moderne

modulbyggeri.

Skriv eller ring efter nærmere oplysninger og tilbud

G.W. VENTILATION A/s . Nørrebrogade 39
København N . LU 4850

Bolig i 1 $\frac{1}{2}$ etage, 1:250, projekteret med skyldig hensyntagen til familiens funktioner og møblers pladskrav ved benyttelse af SBF's anvisning om møbleringsplaner

større boliger, men vi har sat det mest positive ved boligtraditionen over styr. Nu laver man boliger, hvor familiens forskellige medlemmer må gå igennem et eller flere opholdsrum til deres soverum, og hvor gennemgang ofte hindrer både det pågældende og de tilstødende rums tilsigtede brug.

Boligforskning og nybyggeriet

For lille rumantal, for små og tilfældigt udformede rum og manglende hensyntagen til familiemedlemernes krav om isolationsmulighed er en af årsagerne til, at vi idag har alt for få virkelige familiebøliger. Og denne årsag er det, boligforskningens resultater i

første omgang skulle kunne benyttes til at bekæmpe

Man må gå mere omhyggeligt til værks med sin boligprojektering, end vi hidtil har gjort. Når en tradition slås i stykker, sådan som den er blevet det inden for såvel håndværket som boligudformningen i disse år under industrialiseringens revolutionerende udvikling, er det nødvendigt, at man prøver at opbygge en erstatning – og denne erstatning kan ifølge sagen natur ikke være grebet helt ud af luften. Man må bygge boligen op over familiens funktioner og der plads, de tager. Spise, hvile, lave mad, rengøre, de samme funktioner vi alle har og bruger lige meget plads til, hvad enten vi hedder Jensen eller Petersen.

Det kan ikke nytte at projektore boliger bart og blot på ideer – de være sig iøvrigt nok så gode. – Der gylndne fingerfærdighed og det skæve øjemål slår ikke mere til. Vi har alle nogenlunde de samme grundlæggende mindstekrav til en bolig om plads og udformning – og *de* må i hvert fald være opfyldt. Og for at kunne opfyldes, må de være kendte.

Arkitekterne har hidtil selv måttet indsamle og udarbejde projekteringsregler på dette område. Det er klart, at noget sådant er uholdbart – især når man tager de mange andre krav, der idag stilles fra alle sider til arkitekten, i betragtning.

Arkitekt og bygherre må vide, hvad møblerne optager af plads, og hvilke friarealer der skal være omkring dem, for at man kan bruge dem, gøre rent under dem o.s.v.

(Teksten fortsættes side A 582)

aut. DØRÅBNERE

TORMAX elektrohydrauliske døråbnere leveres i tre forskellige størrelser for døre med max. vægt 140 kg, 450 kg og 900 kg.

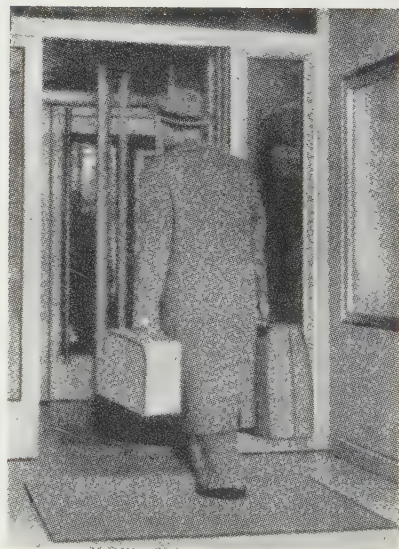
TORMAX døråbnere kan styres med fotocellerelæ, kontakttæppe, tryknap eller lignende.

TORMAX åbner alle døre for Dem.

..... ingen trykluft, ingen ekstra installationer.

TORMAX døråbnere er installeret hos H. B., Amagerbrogade 150.

Tal med vor afdeling for regulatorer om demonstration.

CHR. HJELM BANG

VESTERBROGADE 10
KØBENHAVN V. TELEFON HILDA 13*
PARK ALLE 7
ÅRHUS. TELEFON 2 13 99

Stål, Rør og Værktøj · Intern Transport · Automation · Instrumenter · Gear og Maskiner · Vægte · Aluminium

SPÆNDBETON

Forspændte
Sålbænke
er revnefri, frostsikre
og nemmere at montere

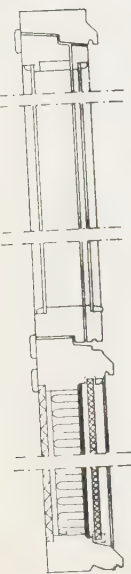
Salg og service:
A/S SKANDINAVISK SPÆNDBETON
Kristianiagade 8 . København Ø
Telefon *Tria 4090

Produktion:
A/S HEDEHUS-TEGLVÆRKET
Telefon Hedehusene 2

A/S NORDJYDSK SPÆNDBETON FABRIK
Skalborg . Telefon Aalborg 35116

Forspændte sålbænke er lette at anbringe, da højde og længde svarer til murmål. De revner aldrig og tillader ikke vandet at sive ned ad muren, så misfarvning kan opstå. Overfladen er smuk, marmorglat, og sålbænkene leveres i almindelig grå udførelse til kr. 6,50 pr. løbende meter, men kan også fås med hvid cement eller tilslag af kalcineret flint. Forspændte sålbænke leveres endvidere i andre farver og findes på lager i 22 standardstørrelser.

facadeelemente

- Velux-facadeelementer udføres i fuld etagehøjde.
- Kan indbygges mellem betonsøjler og -dæk i plan foran disse.
- Vippe- og drejevinduer i standardprofiler foroven.
- Brystningsisoleringen har en k på ca. 0,55.
- Udvendige brystningsplader leveres i forskellige materialer og farver efter ønske.
- Ingen udtørring, nedsætter byggetid og rentetale.

V. KANN RASMUSSEN & CO - VELUX A
MASKINVEJ 4 - KØBENHAVN - SØBORG - TLF. SØBORG

Façade mod syd

HAMMERSCHMIDT

Christianskirken i Århus

Arkitekt: Aage C. Nielsen, M.A.A.

Christianskirken er beliggende i den nordlige del af Århus ikke langt fra hovedvej 10.

Byggesagen startede med en lokal arkitektkonkurrence om en kryptkirke i 1938. Krypten blev bygget under krigen og har fungeret som midlertidig kirke i ca. 15 år. Den anvendes nu som menighedslokaler. I 1956 opnåedes materialebevilling til selve kirken, og d. 2. marts 1958 fandt indvielsen sted. Kirken har ca. 500 pladser.

Kirken har indgang fra øst, og våbenhus er beliggende under orgelpulpitur.

Gulvet i kirkerummet er røgfarget egeparket i sildepensmønster, loftet er ru fyrrebrædder – et på to – behandlet med mørkeblå solignum. Bærerammer er behandlet med hvid „Linova“, og murede vægge er vidkalkede.

Kirkerummet belyses fra syd gennem et 24 m langt og 3,5 m højt vinduesparti af 2 lag spejlglass „Thermonopane“ i stålprofiler. I nordsiden er indsat mindre vinduer af glasbygningssten.

Alterbord er beklædt med opdalsten, prædikestol og knæfald er af røgfarget eg, og knæleskamler er be-

trukket med fåreskind. Stolene, der er tegnet til kirken, har stel af ovnlakerede stål rør og sæder og ryg af spanskrørpletninger.

Belysningslegemer er granada-glas i speciel tegnet ophængning.

Fresco over alterbord er udført af Frits Bruselius.

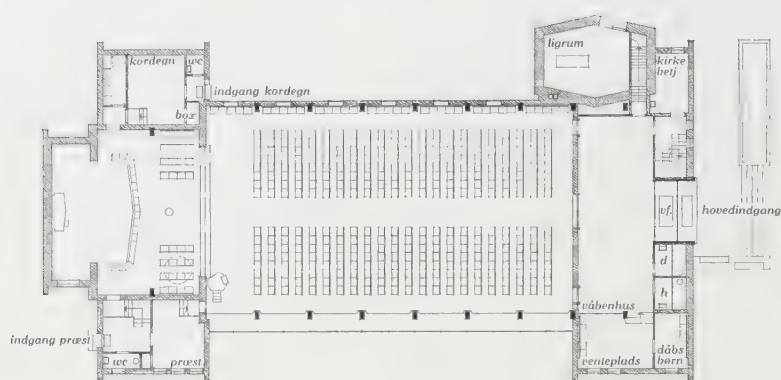
I tårnet hænger 3 klokker, som styres elektrisk fra kirkebetjentens rum. Herfra styres ligeledes varmluftopvarmningen og belysningen. Det gamle orgel på 8 stemmer fungerer midlertidig til det nye på 31 stemmer, der er i arbejde hos orgelbyggerfirmaet Frobenius, kan leveres om et års tid.

Kirken har udover krypten i håndværkerudgifter incl. inventar samt omkostninger kostet ialt ca. kr. 850.000.—.

Aa. C. N.

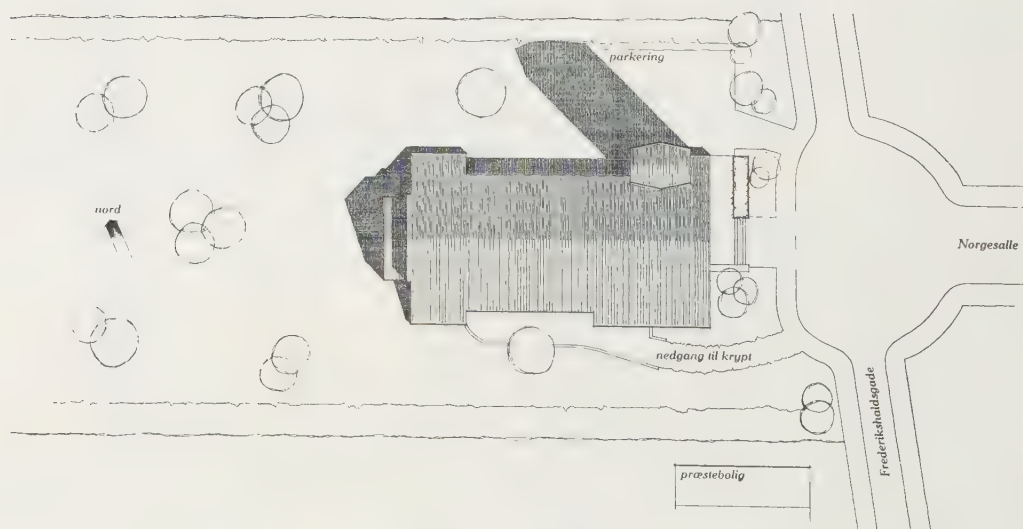
Medarbejdere: På tegnestuen P. Haagensen, M.A.A. og på byggepladsen arkitekt Børge Nielsen.

Rådgivende ingeniører: For bærende konstruktioner Askø's efft., for varme og sanitet I. O. Christensen og for akustiske beregninger O. Jacobsen.

Plan, snit og façade 1:500

Aage C. Nielsen: Christianskirken i Århus

Beliggenhedsplan 1:1000

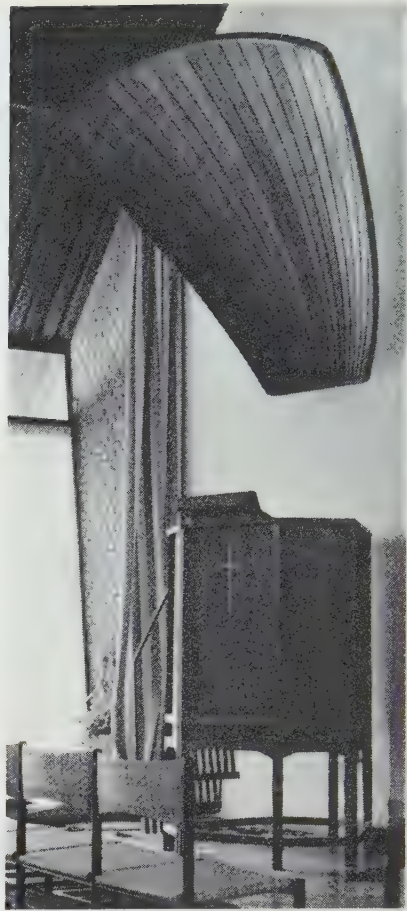
Kirkerummet set mod koret

*Våbenhuset set fra
entepladsen*

Façade mod syd

Prædikestol med lydhimmel

Kirkerummet set fra koret

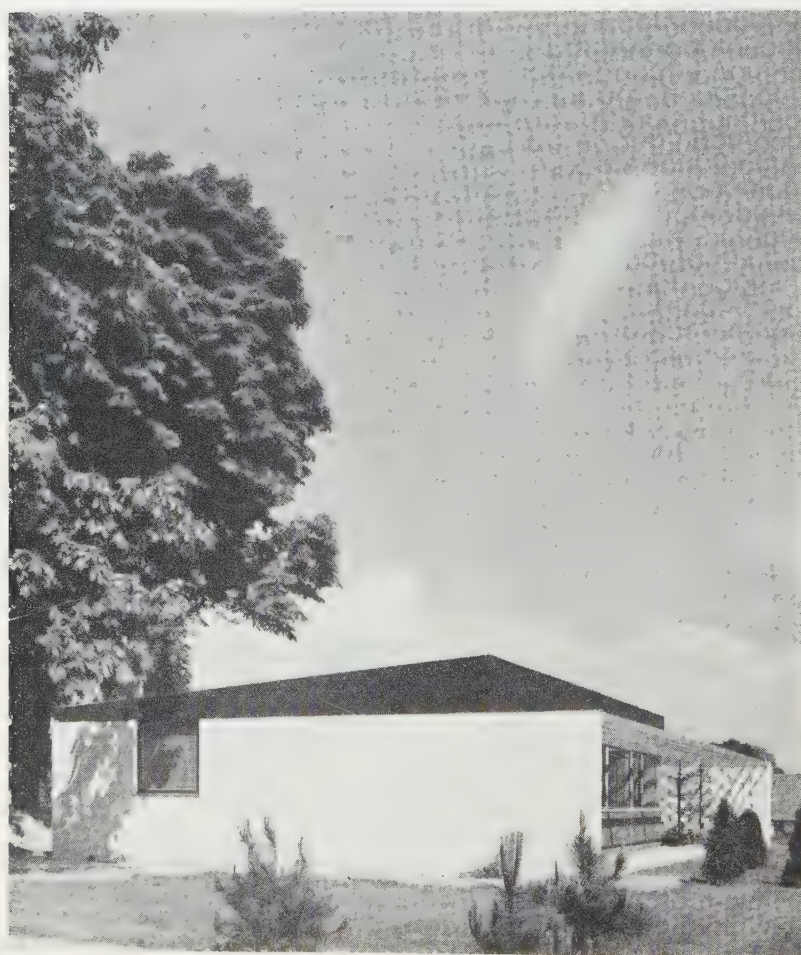
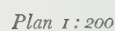
Belysningslegemer i kirkerummet

Façade mod øst med hovedindgang

HAMMERSCHMIDT

Huset i Søllerød er opført af gasbeton, der er pudset og hvidtet. Træbeklædningen over murene er behandlet med mørk solignum.

STRÜWING

To typehuse, tegnet af Henrik Iversen og Harald Plum

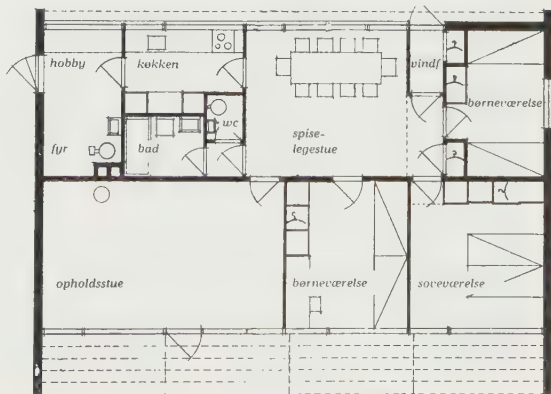
Blandt de mange arkitekter, der arbejder med typehuse – eller skal vi kalde det lager-projekter – hører Iversen & Plum til de mest eksperimenterende. Derfor er der vel heller ikke mange af deres huse, der er blevet opført i større serier. De to huse man kender fra udstillingerne i Søllerød og Bistrup må nærmest betegnes som prototyper, der prøvekøres.

Formsproget, de to arkitekter anvender, er enkelt, uden falbelader og i besiddelse af en overbevisende charme. Det er ikke udtryk for nogen arkitektur-ideologi og hører heller ikke til de kompromisløse formretninger. De arkitektoniske virkemidler er brugt med beherskelse og med sans for en rytmisk variation af det anvendte tema.

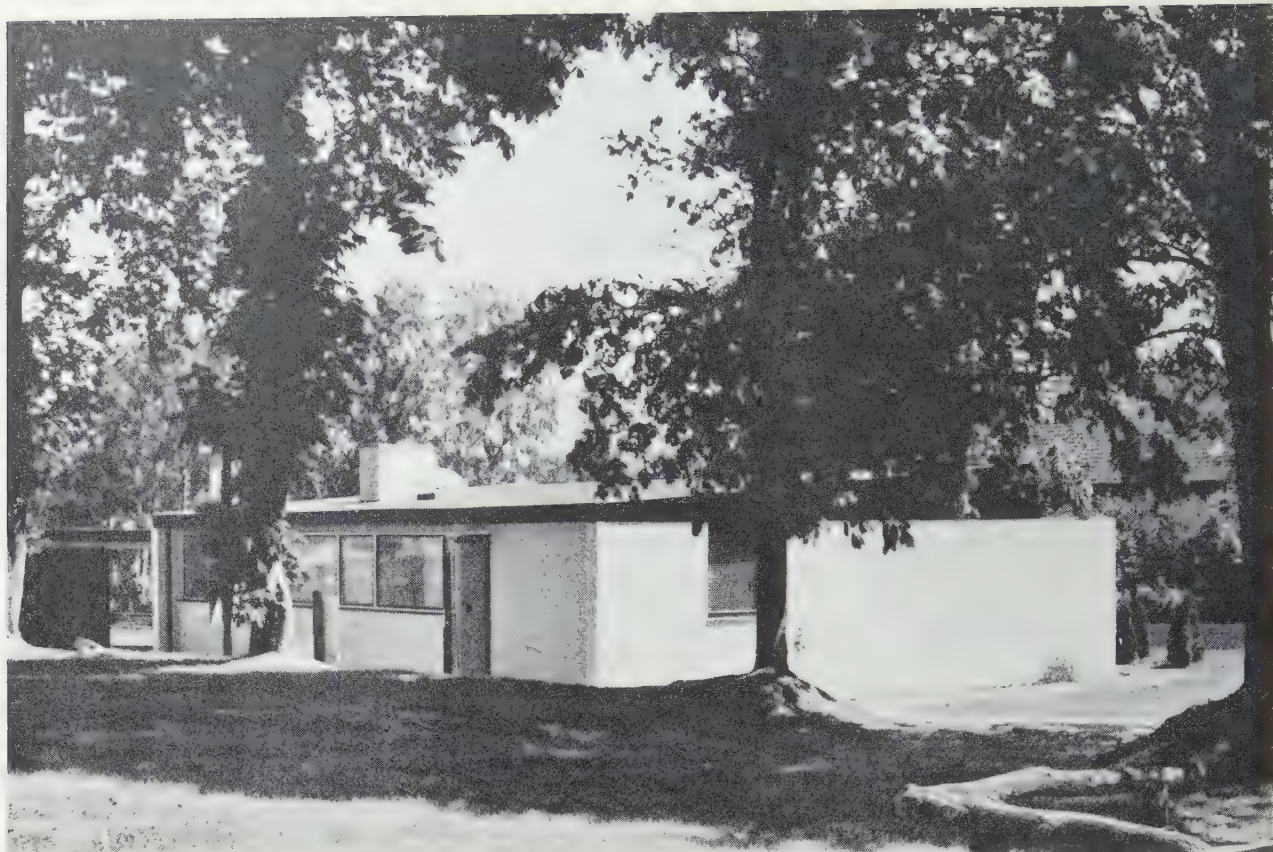
For tiden arbejdes der ikke meget med kulører i arkitekturen. Iversen og Plum gør det stadig, selvom de også i nogle af deres huse har anvendt den puritanske farveholdning, sort-hvid og ufarvede materialer.

Planerne i de to huse, der er vist her, er i besiddelse

af mange gode egenskaber. Det er erfarne folk, der har formet dem, det mærker man nok. Men de er trods alt mere præget af spontan tilblivelse end af den gennemdyrkning, man venter at finde i typehusplaner.

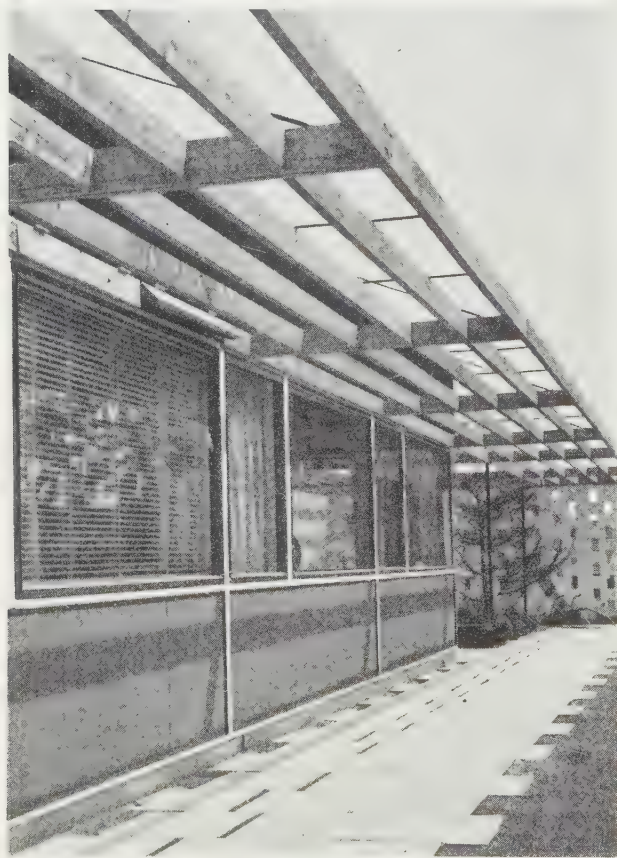

Ny type, endnu ikke opført. Plan 1:200.

Nordfacade med indgang og vinduer til forstue og køkken

ERIK HANSEN

Sydfacade. Brystninger blå, karme hvide, rammer sorte, glaslister teak. Pergolaen er behandlet med lys solignum.

Begge planer har velformede køkkener, med de to vigtigste arbejdspladser ved vinduet. Der er ingen utilgængelige køkkenskabsrum. Adgangen fra køkkenet til udhusrummet er værdifuld. Alle husførelsens grovere bestanddele kan placeres i udhuset til aflastning af det relativt lille køkken. Kamrene er velformede og lette at møblere.

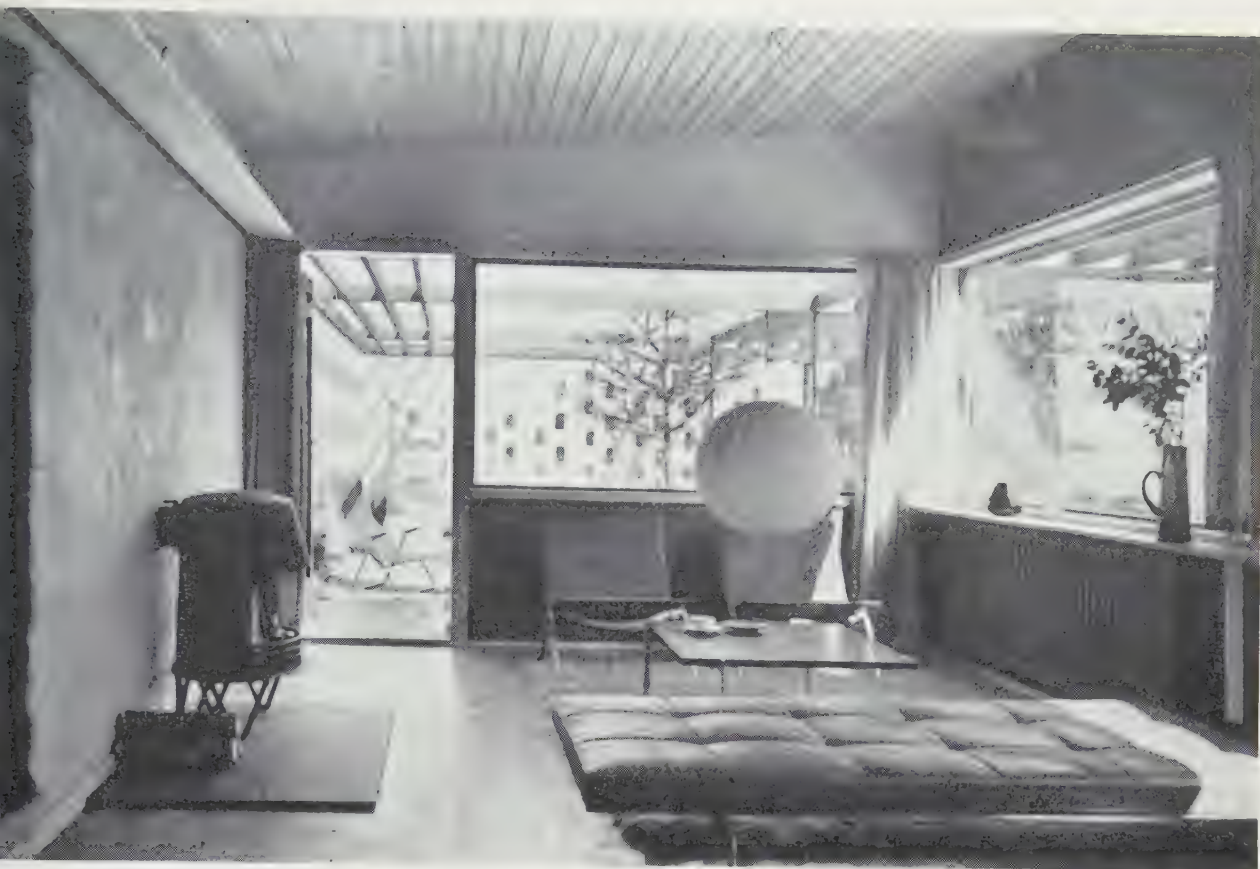
I Søllerød-huset er opholdsstuen et smukt rum, ikke mindst i samspillet med den store, skærmede terrasse. Men det er et rum, der er meget vanskeligt at møblere. Udstillingsmøbleringen var smuk, men temmelig utopisk som standardløsning for en gennemsnitsfamilie.

Til gengæld er opholdsstuen i Bistruphuset særdeles møblerbar, med langt bedre muligheder end udstillingsmøbleringen viste. Bade- og WC-rummet med dør direkte til spiseforstuen er ikke en acceptabel løsning i et typehus. For familier, der aldrig har gæster til spisning – og sådanne findes – vil arrangementet derimod være uden ulemper.

Iversen og Plum har udnyttet erfaringerne fra de to huse ved udarbejdelsen af et typehusprogram, der rummer syv typer i størrelserne fra 82,5 m² til 129 m² bruttoetageareal. Til sammenligning med de to udstillingshuse vises på side 327 plan af et hus fra dette program. Det er på 119,5 m². Her føler man at rummene er rystede på plads. Bad og WC er blevet skilt, og der er indskudt et lille „vindfang“ mellem disse to rum og spiseforstuen.

Det er en plan, der tåler selv en temmelig nærgående kritik.

Skriver

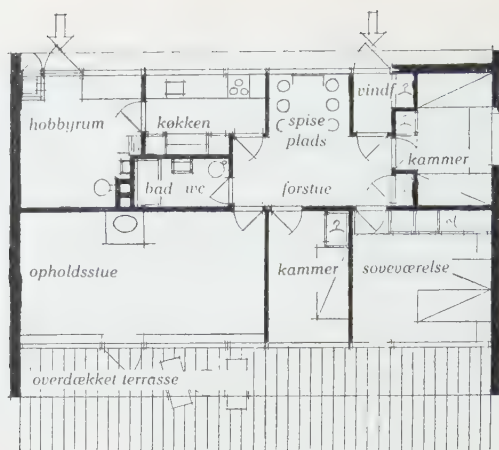
Opholdsstuen. Loftet er fyrretræsbrædder og gulvet bøgemarket.

STRÜWING

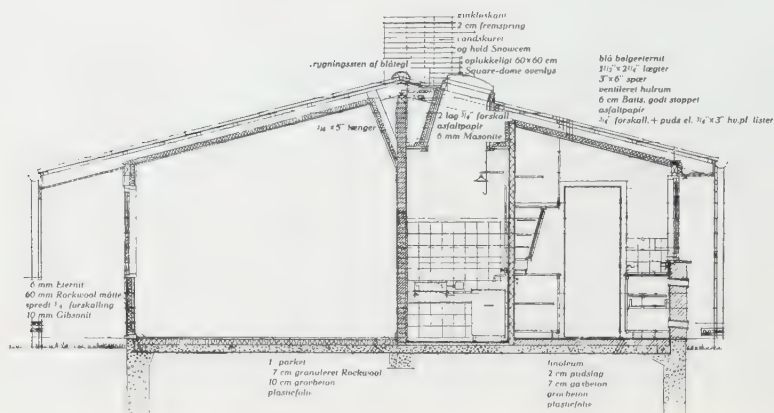
Indretningen af udstillingshuset i Søllerød var foretaget af boligkonsulent Rolf Andersen.

ERIK HANSEN

Henrik Iversen og Harald Plum :
Hus i Bistrup

Plan 1 : 200

Snit 1 : 100

Spisepladsen i forstuen

Sydafade. Mure gasbeton, vandskivet og hvidt. Brystninger blågrønne. karme hvide. rammer sorte og laslister af teak

STRÜWING

Loftet i opholdsstuen er af fyrretræ og gulvet elmeparket

Tyske konkurrenceprojekter

Architektur-Wettbewerbe 24 – Neue Berufsschulen, udvalgt af Karl Gonser. Karl Krämer Verlag, Stuttgart. Pris DM 11.80. Architektur-Wettbewerbe Sammelband VI, Karl Krämer Verlag, Stuttgart. Pris DM 45.–.

Forlaget Karl Krämer i Stuttgart har udsendt et nyt nummer i rækken af publikationer om afsluttede konkurrencer. Det er nr. 24, og det omhandler fagskoler af forskellig art. Blandt andet omtales den store tekniske skole i Mannheim, en handelsskole i Essen samt nogle mindre fagskoler. Da nogle af konkurrencerne er afsluttet for 2–3 år siden har det været muligt at vise opførte projekter.

Samtidig har forlaget udsendt et samlebind, der indeholder: nr. 22 – alderdomshjem, nr. 23 – sportsanlæg, særhæftet om rådhuskonkurrencen i Marl samt det ovenfor omtalte hæfte om fagskoler.

Der ofres megen plads på de enkelte projekter, og foruden dommerkomiteens bemærkninger bringes i hvert hæfte en særlig artikel om det pågældende emne.

Vor tids bygningskunst

Udo Kultermann: Baukunst der Gegenwart. Verlag Ernst Wasmuth, Tübingen, 1958. 236 sider, ill. Pris DM 36.–.

Udo Kultermann er en flittig skribent, hvis navn ofte ses i tyske tidsskrifter. Ved et par lejligheder har han også leveret bidrag til dette tidsskrift. Han er velorienteret om begivenhederne i den internationale byggeverden. Men hvor dybt hans viden stikker, er det svært at bedømme. Han analyserer sjældent og originale synspunkter møder man ikke ved læsningen af hans artikler. Han præsenterer tingene for læserne, placerer dem i et vist sammenhæng og krydrer det hele med lidt ris og ros. Det kan jo kun sjældent blive fængslende læsning.

Når man alligevel vil indrømme Kultermann, at han udøver et arbejde af betydning, skyldes det hans evne til at samle oplysninger og billeder om den byggekunstneriske aktivitet, der er genstand for vores nysgerrighed.

Og sådan er da også den foreliggende bog en samling storartede billeder af de arkitektonisk betydeligste bygninger i en lang række lande. Bogen indledes med

Madaleno og Candela: Restaurant i Acapulco, Mexico

en række korte kapitler om hvert land eller region. Teksten er stort set en opremsning af de arkitekter, der i de respektive lande har spillet en rolle i nyere tid. Som et slags katalog har det muligvis nogen betydning, men helt pålidelig er fortegnelsen ikke, den viser bl. a. en kontrol af kapitlet om Skandinavien. Her savner man navnene på flere betydelige arkitekter.

De mange illustrationer giver i glimt en række af de mest omtalte bygninger i den vestlige verden plus Japan. Men adskillige savnes, f. eks. Le Corbusier's kirke i Ronchamps. Danmark er kun repræsenteret med et enkelt eksempel: Buddinge skole af Eva og Nils Koppel.

Hver bygning er kun illustreret ved ét højest to billeder og aldrig ledsaget af en plan.

Billederne er gennemgående af meget fin kvalitet. Derved bliver det en underholdende orientering med de nævnte forbehold.

Stof og sølv på Den Permanente

I september havde Den Permanente arrangeret en separatudstilling af Anni og Bent Knudsens håndsmedede sølvsmykker i selskab med håndtrykte stoffer.

Blandt sølvarbejderne var det især de kraftigere former, der fængslede. Anni og Bent Knudsen har disse smykker arbejdet med frie, ugeometriske former, men de er stramme og spændstige. De er i slægt med modellerede ting. Kravene til håndværksmæssig kunsten er større, end hvor der arbejdes med spinklere former. De to sølvsmide honorerer fuldt ud disse krav. Det ses bl. a. også i de meget omhyggeligt forarbejdede låse.

Også stofferne var præget af styrke i tegning og farveholdning. De udstillede ting var resultatet af en konkurrence udskrevet af Den Permanente blandt udstillingens stoftrykkere.

1. og 2. præmien blev delt mellem Ruth Christensen og Tusta Wefring. 3. præmien tilfaldt Mette Lacoppidan, og Dorte Raaschou fik en ekstrapremie for et vægtæppe.

Stoftrykkerne arbejder tilsyneladende stadig friere med farverne. Det er som om både det håndgjorte og det spontane mærkes i det færdige arbejde. Ikke desto mindre må det kræve både overvejelse og beherskelse at fremkalde den balance, som var karakteristisk for de udstillede arbejder.

Mette Lacoppidans kjole og Dorte Raaschous vægtæppe spillede på en grafisk trykketeknik med overtryk-kets muligheder for berigende mellemtoner. I spillet mellem det frie og det bundne var der en fin rytme.

I Ruth Christensens nederdel var der med samme tekniske raffinement opnået endnu større frodighed i farven og farvens struktur. Hun behersker efterhånden helt suverænt stoftrykningens kunst.

Tusta Wefring er den der udfolder sig friest, det grænser næsten til malerkunst. Det var både styrken og svagheden i hendes vægtæppe. Et sådant tæppe stiller krav til omgivelserne – som et maleri gør det. Men det var udført med sikker sans for farvernes samspil. Det er en dekorativ kunst, som må kunne udfoldes i større opgaver.

Villa 1958 – udstilling af eenfamiliehuse i Malmö

Ved Bulltofta udenfor Malmö havde dagbladet Arbetet i samarbejde med Hem och Bygge AB i september arrangeret en udstilling af énfamiliehuse. Det var fem huse ens i planudformning, men lidt varieret i størrelse. De er tegnet af arkitekterne Bengt Warne og Hans Fog og indretningen var foretaget af kunstneren Gunnar Odin, arkitekterne Gert Hansson, Gunnar Myrstrand, professor Carl Malmsten og Lena Larsson.

Husenes udseende og plan er ikke af en standard, det er berettiget at udstille. Warne og Fog har med vilje givet huseene et „anonymt“ ydre – for at beboerne selv skulle kunne give dem individuelt præg ved hjælp af haveanlæg, havemøbler, solskræme m. m. Men i virkeligheden er husene blot triste og slappe. Planen og husenes placering på grunden er i mange henseender bestemt på grundlag af oplysninger om forbrugerønsker. På en udstilling Arbetet afholdt i fjor uddeltes spørgeskemaer til de besøgende, der blev spurgt om deres ønsker med hensyn til boligens udformning. Docent Lennart Holm bearbejdede det indkomne materiale, som blandt andet viste at folk vil have fritliggende énfamiliehuse, der gerne må ligge på små grunde, blot de er afskærmede mod indblik og har eftermiddagssol på terrassen. Endvidere skal husene være kælderløse og forsynet med eget fyr, vaskerum m. m. Disse krav har man søgt at efterkomme med husene i Bulltofta. Et krav om garderobeskabe i alle soverum har man derimod ikke fulgt, men tværtimod lavet et fælles skabsrum, idet man hævder

Udendørs opholdsplads set fra køkkendøren i huset, indrettet af Lena Larsson.

at husdybden ellers ville blive for stor, og at møblelingsmulighederne i rummene blev forringet, hvis der skulle være skabe i alle rum.

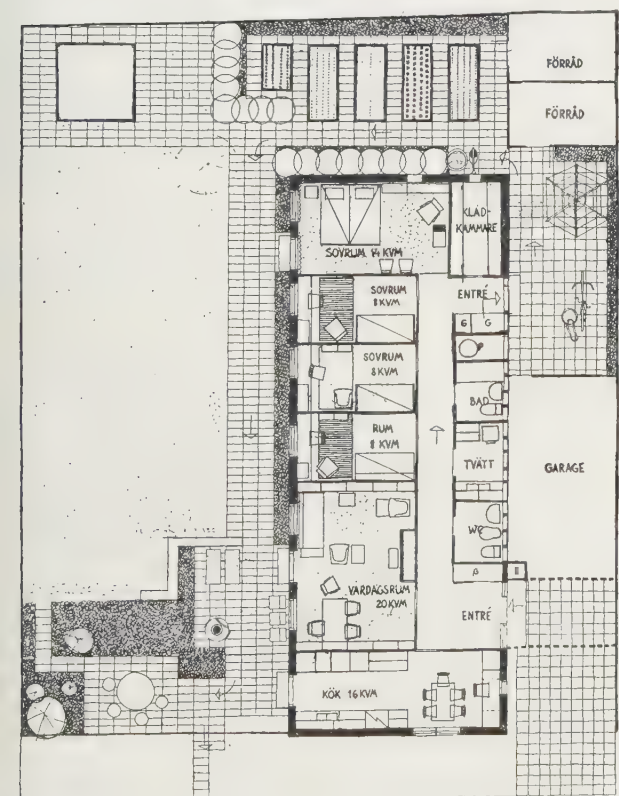
Var husenes ydre ingen seværdighed, så var indretningen det derimod. For det første var det interessant at se, hvor stor forskel det gør, hvilke farver og hvilken møblering, der anvendes – de samme rum kan fuldstændig ændre karakter. Det havde man rig lejlighed til at konstatere her, hvor husene var så godt som ens. Især Lena Larssons indretning af et hus af den største type var god. Den var gennemarbejdet indtil de mindste detaljer. I et værelse for husets 12-årige datter var der en skål med bolcher, naturligvis var skålens farve afstemt efter rummets farve – og det var bolcherne i skålen sandelig også.

Men selv den bedste og mest interessante indretning kan ikke skjule de planmæssige svagheder i denne hustype. Man har en lille lukket gård til tøjtørring o. l. med en „smutsentré“ i den ene ende af huset og et køkken i den anden ende af huset med dør ud til den „fine“ have og til en „finentré“, hvorigennem køkkenaffaldet skal transporteres. Man har en spiseplads i køkkenet, men den er ikke større end at man alligevel må have en „finere“ spiseplads i opholdsstuen, som nok ligger op til køkkenet, men hvor forbindelsen alligevel sker gennem den fine entré – og så har man altså ikke et eneste skab i soveværelse eller kamre, men et stort skabsrum, hvor alt skal blandes sammen.

Haveanlæggene var pænere end husene. De fire af dem udført af havearkitekt Per Åke Friberg. Det femte og bedste, ved huset indrettet af Lena Larsson, var udført af Gunnar Martinsson, der havde lavet en god udendørs arbejdsplads i forbindelse med køkkenet.

Ualmindelig mislykket var derimod en udstilling af byggematerialer, komfurer, fjernsyn, oliefyr m. m., som var arrangeret i en række boder hovedsageligt opført af bølgepap.

Enevoldsen

Eenfamiliehus i Malmö, arkitekter Bengt Warne og Hans Fog. Indretning: Arkitekt Lena Larsson, haveanlæg: Gunnar Martinsson.

Som bekendt har D.A.L. nedsat et typehusudvalg, der gennem nogen tid har undersøgt mulighederne for at udarbejde typehustegninger til mindre énfamiliehuse. Den egentlige projektering befinder sig stadig på et forberedende stadium. Som indledning til sagens drøftelse på repræsentantskabsmødet i oktober har der rundt i landet været afholdt orienterende møder, sidst for repræsentanterne i København. Men da det kun er de færreste af vore læsere, der har overværet disse møder, vil vi i nær fremtid her i bladet bringe en udførlig redegørelse – vi vil bl. a. afvente repræsentantskabets behandling af sagen.

Nedenstående indlæg, som vi har modtaget fra Egon Nissen i Århus, har derfor først og fremmest interesse for de af vore læsere, der har deltaget i de nævnte orienteringsmøder.

Om D.A.L.s typehuse

I anledning af et møde i midtkredsen i Århus den 15. august 1958. Hermed en tak til Arctander og Mørk for den udmærkede orientering om arbejdet med typehusordningen.

Efter mødet er forskellige tanker dukket op om visse problemer i forbindelse med en sådan ordning. Da mange af disse tanker er af de såkaldte „skumle“, er det sikkert nyttigt (for mig i hvert fald) at få luftet dem i bladets spalter.

Lad mig straks sige, at det er et stort initiativ, der er taget fra forbundets side med dette arbejde. På mødet blev vi bekendt med de forundersøgelser, som var gjort af udvalget, og de mål man herefter havde sat sig for det videre arbejde. Vi fik også at vide, at man allerede havde påbegyndt arbejdet med den egentlige typehusprojektering – det overraskede mig og gav siden anledning til de „skumle tanker“:

Det må da være rivogalt at starte detaljprojekteringen inden repræsentantskabet har taget endelig stilling til hele det opstillede idékompleks i denne sag og til det foreslåede program for typehuse. Det kan ikke være forsvarligt at bruge penge til detaljarbejdet, før der er principiel enighed i repræsentantskabet om disse ting. Når dette er sket må udvalget naturligvis gives fuldmagt til – inden for de vedtagne retningslinier – at træffe alle afgørelser ved husenes udformning.

For at løse denne krævende opgave vil jeg foreslå, at udvalget søger kontakt med forbundets medlemmer i den hensigt, at drage nytte af den samlede arkitektstands erfaringer og ideer. Jeg kunne tænke mig, når typeplanerne var nået over skitsestadiet, at de blev offentliggjort (evt. her i bladet) i forbindelse med udsendelse af spørgeskemaer til medlemmerne. Skemaerne kunne udformes, så de opfordrede til „begrundede svar“ og således at de desuden kunne behandles statistisk af udvalget.

En sådan fremgangsmåde ville utvivlsomt fremme medlemmernes interesse for sagen og udvalget kunne hente mange værdifulde impulser.

Vi ville i højere grad føle husene som „vore egne børn“, og dette er vigtigt når de til sin tid skal ud på markedet – eller „ud i livet“ for at blive i billedet. Arkitekter er som bekendt idealistiske folk, og vil derfor være meget dårlige „sælgere“, hvis de ikke „tror“ på husene. Det kan ikke nytte at forbundet starter en storstilet oplysningskampagne for sine huse (hvilket bør gøres!), hvis de fleste arkitekter derefter vil fraråde bygherren disse huse. På mødet efterlyste Mørk de tilstedeværendes meninger om en del spørgsmål, som udvalget stod usikker overfor – hvorfor ikke forsøge en rationel indsamling af erfaringsmateriale og ideer?

Et andet punkt: Hvordan vil forbundets huse klare sig i konkurrencen med markedets øvrige typehuse? Da det ikke er industrielt fremstillede huse, der stiles imod, vil der allerede her af indlysende grunde være et alvorligt handicap over for sådanne

huse. Ydermere er det „det almindeligste af det almindelige“ som tilstræbes ved udformningen. Det betyder, at det bliver nemt for industrien af skabe mere tiltrækkende typer end forbundets (f. eks. ved at alliere sig med dygtige arkitekter, som det er skedd inden for den meste brugskunst – med stort held).

Industrien vil kunne ofre penge på eksperimenter og nye forsøgte huse. Kan vi det? eller rettere, det vil blive nødvendigt for de kontor, som skal administrere typehusene, stadig at skaffe penge til tilsvarende eksperimenter. I øvrigt vil enhver kunne fremstille typehusforslag (f. eks. i samarbejde med et af forbundets medlemmer), og hvis en arkitekt finder sådanne forslag bedre end forbundets, har han vel moralsk pligt til at anbefale bygherren disse.

Vi vil altså få konkurrence både fra byggefirmaer og fra projekteringsfirmaer (der er jo virkelig penge at tjene ved salg af tegninger).

Jeg mener, vi får svært ved at hævde os, efter det vi så til plantyperne på mødet.

Til sidst lidt om disse plantyper:

På mødet harcelerede Arctander med rette over de arkitekter, som brugte „skuffeprojekter“ til private typehuse. Som vi skal se, har udvalget gjort det samme, blot har ikke een, men mange skuffer været i brug. Det forekommer mig meget betænkeligt, som det er gjort, ved udformningen af husene, at tage sit udgangspunkt i den for tiden mest udbredte plantype („præstkragsplanen“ som svenskerne siger. En plan som „fungerar teoretiskt sett utmärkt men saknar i hög grad de trevnadsvärden och de rikare användningsmöjligheter, som en mera upplöst plan ger“ – ark. Göran Stendahl). Tænk om vi i 30-erne havde lanceret en typehusordning efter samme grundidé med det gængse som den rette – da havde vi belemet endnu flere familier med fire rum omkring en skorsten. Jeg vil kalde en sådan fremgangsmåde for snusfornuftig, i høj grad pseudovidenskabelig og i handelsmæssig henseende meget tvivlsom, desuden kan den med rette beskyldes for at være uanstændig – skal vi vejlede folk, eller skal vi lede for dem?

Jeg tror, at udvalget har haft for travlt med sine undersøgelser. Arctander bebudede en afslutning af typehusarbejdet inden næste forår! Jeg er overbevist om, at man vil fortryde et sådant hastværk.

Skaf flere penge og mere tid til dette arbejde, så vi til sin tid kan være resultaterne bekendt og således at ordningen kan få succes. Lad os få den gamle pionerånd frem!

Egon Nissen

Philip Arctander og Arne Mørk har på en række orienteringsmøder gjort rede for det arbejde, der indtil nu er udført af typehusudvalget. Philip Arctander kommenterer her Egon Nissens indlæg.

Først en tak til Egon Nissen fordi han så rigtigt peger på nogle af de væsentlige spørgsmål, som de to typehusudvalg har været stillet overfor – og især fordi hans kritiske diskussion af detaljer skert ud fra en positiv indstilling til helheden. Selvom vi altså ikke er nået til helt de samme resultater, er forskellen nok ikke stor.

Det er klart, at hele spørgsmålet om en typeordning skal forelægges repræsentantskabet. Det bliver det den 11. oktober i år, og de orienteringsmøder Mørk og jeg holder i alle kredsen er et led i forberedelserne hertil. På tidligere repræsentantskabsmøder har forbundets formand kun omtalt planerne til orientering. Det som er startet forud, er undersøgelser af mulighederne for at realisere den typiske del af småhusbyggeriet, betalt af bevilningen på 110.000 kr. fra Boligministeriets Produktivitetsfundsudvalg, og „– knyttet til en række udvalgte typiske hus typer, der agtes fuldt gennemarbejdet med arbejdstegninger, mængdeberegning, prissætning, arbejdsplaner –“, som det meddeltes i DAL's trykte årsberetning 1957, side 47. Det er det, der gennemføres nu, uafhængigt af om resultaterne kun vil blive

ugt af de enkelte arkitekter eller tillige i en typehusordning under DAL.

Af samme beretning fremgår det, at vi er helt enige om nødvendigheden af kontakt med forbundets medlemmer, som Nissen reslår. „Udvalget anser indsamlingen af erfaringer blandt forbundets medlemmer som et væsentligt led i undersøgelserne og opfordrer medlemmer, der i særlig grad beskæftiger sig med parcelhusbyggeri, til at stille deres erfaringer til rådighed for udvalget“, – som der står i beretningen side 48. Personlig tror jeg, at den ønskede vekselvirkning mellem medlemmer og udvalg eller typehuskontor først bliver effektiv, når de første typehusprojekter er i brug, og erfaringer, kritik og forslag kan samles i konkrete projekter.

Om forbundets typehuse vil kunne konkurrere med industriens vil afhænge af mange forhold. De har hver sine muligheder at spille på, og resultaterne vil bl. a. afhænge af, hvor godt der bliver spillet. Men det typehus der tilfredsstiller flest af de almindelige menneskers almindelige behov indenfor de givne økonomiske rammer, det må være den bedste typeløsning. De mere værdende, specielle huse må stadig være overladt til den individuelle projektering. Programmet for et typehus må hverken være „det ekstraordinære“ eller „det ordinære“, men derimod en rendyrkning af det ordinære, så det får ekstraordinært mange plusværdier og få minusværdier, i planudformningen, i konstruktionerne, i detaljerne. Vi skal vejlede bygherren ud fra alt det vi ved noget om, og det må stå enhver frit for dertil at føje, hvad han synes, – så må vi blot håbe, at det også får karakter af vejledning. Hvis man, som Nissen siger, i 30-erne havde lavet typehuse efter dette princip (og ikke bare ubevidste typehuse, som man gjorde) så havde vi netop ikke „belemret endnu flere familier med fire rum omkring en skorsten“, nej vi havde i første fald givet nøjagtig de samme familier nogle bedre udgaver af den samme hustype – og sandsynligvis havde vi netop ved en typehusordning hurtigere fået fastslået typens mangler og udviklet nogle bedre typer.

Og det bringer mig til Nissens sidste punkt, at vi ikke bør afslutte typehusarbejdet for hurtigt, men skaffe flere penge til det. Igen enige. Vi er netop nu ved at skaffe flere penge i form af en række tilskud fra byggeindustrien, og det vi sigter på at få til foråret 1959 er så langt fra en afslutning af typehusarbejdet som det første skridt i en begyndelse. En begyndelse til en ny form for arkitektudøvelse, hvis succes, som Nissen siger, afhænger hovedsagelig af de to ting: typehuskontorets muligheder for at sætte tid og penge ind på en forbedring af gamle og udvikling af nye typer – og de småhusbyggende medlemmers medvirken hertil. Det første har vi regnet med at kunne sikre gennem projektafgiften, og det sidste har vi følt os sikre på at kunne regne med.

Pænheden lurar som en fare for dansk arkitektur

Nogle kan måske huske, at Paul Niepoort, Ole Nørgård og underegnede i af hinanden uafhængige indlæg (Arkitekten U. 3. 1957, side 45, 46 og tidligere Arkitekten U. 51, 1956, side 395) påpegede det forkerte i, at der er lægdommer majoritet i danske konkurrencers dommerkomiteer. Konkurrenceudvalget fremsatte hertil nogle bemærkninger rettet mod mit indlæg, og fordrejede disse meninger i dette, samtidig med at det gik udenom hovedsagen. Til Paul Niepoorts og Ole Nørgårds indlæg foretrak man at forholde sig tavs, formodentlig fordi argumenterne heri er i sig selv drivelige. Det er de i al fald set med mine øjne.

Når jeg nu igen bringer sagen på bane, er det fordi jeg i den tid, der er gået siden da, har talt med mange fag- og lægfolk om problemet, og for nylig undtagelsesvis er stødt på én, som ikke var enig med mig. Han begrundede det med et så vægtigt synspunkt, at det i modsætning til konkurrenceudvalgets svar bør kommenteres. Synspunktet var det, at dommerkomiteerne

blev upraktisk store, hvis fagdommerne skulle have flertal, og man ikke samtidig skulle mindske lægdommerantallet. Lægdommerne vil ofte gerne være ret talrigt repræsenteret. Man ville så ende med at sidde med mammutkomiteer, som i lighed med alle store udvalg ville have vanskeligheder med at træffe sikre afgørelser.

Dette er naturligvis rigtigt. Jeg har imidlertid engang diskuteret hele sagen med formanden for „Finlands Arkitektförbund“. Jeg fik at vide, at forbundet blokerer en konkurrence, hvis der ikke er fagdommerflertal. Han stillede sig iøvrigt fuldstændig uforstående for, hvorfor vi opretholder de samme besynderlige forhold som hersker i Tyskland og ikke andre steder (i nordiske og internationale konkurrencer skal der være fagdommerflertal). Jeg mærkede bl. a. her, at konkurrenceudvalget ikke havde givet et svar som gjorde det muligt for mig at forklare den finske formand dette. Men jeg fik i samtalens løb svar på, hvorledes ovennævnte vigtige problem kan løses og er løst i Finland. Man har her en bestemmelse, der omtrent lyder: Hvis fagdommerne ikke i antal er i flertal, tillægges de så mange stemmer, at de har flere end lægdommerne. For at illustrere dette, kan man tænke sig en komité bestående af f. eks. 3 lægdommere og 2 fagdommere. De sidste har så 2 stemmer hver og de øvrige har 1. Komiteen kan således blive mindre end vi kan opnå med vor nuværende ordning.

Konkurrencen bør fremfor noget være stedet, hvor den store idé, den dristige tanke, det skabende arbejde kan udfolde sig frit – og blive belønnet efter fortjeneste. Så bliver projekterne bedre. Men det stiller uhyre krav til dommerne. Dommeren må kunne indleve sig således i arkitekturen, at han kan følge den nye og uventede tanke, og den form den finder udtryk i. Hans kærlighed til arkitekturen må være stor og fordomme må være bandlyst. – Dette er krav som skal stilles til fagdommerne, men vel næppe med rette kan stilles til lægdommerne – uden på nogen måde at ville forklejne deres selvsagt nødvendige medvirken. Professor Christian Elling siger i udstillingskataloget til „Danske Arkitekturtegninger gennem Tiderne“ (1947, side 8): „Hvorfor nægte det: Pænheden lurar altid som en fare for Danmarks kunst. Enhver kan finde den i arkitekturen“. Man kunne i sætningen også indsætte „konkurrencen“ i stedet for „arkitekturen“, og måske synes, at den bevarer sin gyldighed.

Jeg håber at Jørn Utzon tilgiver mig, at jeg blander ham ind i dette. Men han er jo det bedste eksempel på ofret for den danske pænhed. I danske konkurrencer havde han hidtil kun chancer for indkøb o. l., men i Australien kunne den internationale dommerkomité finde ham blandt 900 projekter, og give ham 1. præmie. Stiller han for store krav til danske dommere – eller er det lægdommermajoriteten som har givet udslaget?

Jean-Jaques Barué

Efter at Barué har forelagt mig ovenstående, og efter at jeg atter har gennemgået sagen, er jeg klar over, at denne er af en sådan betydning, at jeg vil tage den op ved nærmest egnede lejlighed på et repræsentantskabsmøde.

Paul Niepoort

Noter om fagdommermajoriteten

Ved den nordiske konkurrence om en byplan for et område på Frederiksberg er der fagdommermajoritet. Det skal der være i følge de nordiske konkurrenceregler. Så fænomenet er altså ikke helt ukendt i Danmark.

I Danmark kendes kun et par tilfælde, hvor lægdommerne ikke har fulgt fagdommerindstillingen ved afgørelsen af arkitektkonkurrencer. Det fortæller lidt om problemets størrelsesorden.

Svenske arkitekters riksförbund vil på næste nordiske styrelsesmøde rejse spørgsmålet om lægdommermajoritet i nordiske konkurrencer.

Monument for José Batlle, Montevideo, Uruguay

Comision Nacional pro Monumento a José Batlle har udskrevet en international konkurrence om opførelse af et monument for José Batlle. Konkurrencen har i overensstemmelse med de internationale regler været forelagt den internationale union af arkitekter (Union Internationale des Architectes). Dommerkomiteen består af 7 medlemmer med en repræsentant for UIA og en fra the International Association for Plastic Arts.

Konkurrencen er i to etaper. Først vil man blandt de indsendte forslag udpege 5 forslag, som deltager i en omkonkurrence. Hver af de pågældende deltagere vil modtage et vederlag på 8.000 pesos (8.800.- kr.). Til den afsluttende konkurrence er der følgende præmier 1. præmie 20.000 pesos, 2. præmie 10.000 pesos og 3. præmie 5.000 pesos.

Fristen for aflevering af forslagene er 30. december 1958.

Programmet ligger til gennemsyn i Sekretariatet og kan iøvrigt fås ved henvendelse til *Comision Nacional pro Monumento a Batlle*, 25 de Mayo, esq. 10 de Mayo, Montevideo, Uruguay.

Rejsestipendier

Af tipstjenestens overskud er der af undervisningsministeriet stillet et beløb på 18.000 kr. til rådighed for kunstakademiet til *rejsestipendier for unge kunstnere* (malere, billedhuggere og arkitekter). Ansøgninger om at komme i betragtning indsendes til akademirådets kontor senest den 31. oktober d. å. Skema til brug ved ansøgningen udleveres på akademiets kontor.

British Councils legater

British Council stiller atter et antal legater til rådighed for danske studerende til højere studier og forskningsarbejde i Storbritannien i det akademiske år 1959-60.

Legaterne, som normalt er gældende for et akademisk år på ti måneder, kan søges af mænd og kvinder, som har bestået afgangseksamen indenfor et hvilket som helst studieområde fra et universitet eller lignende institution.

Yderligere oplysninger kan sammen med en foreløbig ansøgningsblanket fås hos: The British Council, c/o Den britiske Ambassade, Kastelsvej 40, København Ø. Telf. C. 11.433, lokal 13. Ansøgninger modtages ikke efter Lørdag den 8. november 1958.

Stor dansk arkitekturpris

Træbranchens oplysningsråd har indstiftet en Træpris på 10.000 kr. Det bliver den største kunstnerpris, der herhjemme kan tildeles arkitekter. Den kan blive en fornem anerkendelse. Arkitektur- og hædersprisen kan tildeles arkitekter, der har vist særlige kunstneriske kvalifikationer og teknisk dygtighed med hensyn til træ's rette anvendelse og behandling.

Det vil ikke være afgørende, hvor meget træ der er anvendt i de bygninger, der giver anledning til prisens uddeling, men først og fremmest de arkitektoniske kvaliteter.

Træprisen kan uddeles hvert år, såfremt egnede kandidater findes, og den tildeles kun efter indstilling fra den i forbindelse med prisen nedsatte særlige bedømmelseskomité, og ikke efter forudgående ansøgning eller konkurrence.

Man venter, at træprisen vil blive uddelt første gang allerede i år.

Bedømmelseskomiteen har følgende sammensætning: Arkitekt M.A.A. Flemming Grut; professor, arkitekt M.A.A. Arne Jacobsen; redaktør Ernst Mentze; arkitekt M.A.A. Poul Erik Skriver; chefredaktør, arkitekt M.A.A. Hakon Stephensen og direktør for Træbranchens oplysningsråd, arkitekt M.A.A. M. Walther Petersson.

D. A. L.s repræsentantskabsmøde

Danske Arkitekters Landsforbund afholder ordinært repræsentantskabsmøde lørdag den 11. oktober kl. 10 i Kunstindustrimuseets sal. Bredgade 68, København. Interesserede medlemmer kan som sædvanlig overvære mødet.

Møde i Lysteknisk Selskab

Den 23. september kl. 19.30 afholdes et møde i Domus Technica i Kristianiagade nr. 9, hvor den norske overingeniør Arvid Lammstad fra Oslo vil causere over følgende emne: Tanker om lys, hvor er god belysning og hvem skal planlægge den.

Lysteknisk Selskab indbyder arkitekter til at deltage i mødet.

Møbelarkitekter til Sverige

En svensk møbelfabrik, Aktiebolaget Järbo Stol- & Möbelfabrik Järbo, er interesseret i at komme i kontakt med een eller et par danske møbelarkitekter. Firmaet fremstiller for tiden pindestole af forskellig slags og er interesseret i at udvide kollektionen med nye par modeller, tegnede af danske møbelarkitekter.

Interesserede møbelarkitekter må selv henvende sig til ovennævnte møbelfabrik, for der at indhente nærmere oplysninger.

Et nyt redskab til farvesætning

Det har hidtil ikke været let, at få de farveprøver arkitekter med stor omhu og ofte under store vanskeligheder har lavet på tegnestuen ved hjælp af akvarelboksens indtørrede farveplakatfarver etc. til at blive noget ordentligt grundlag for malerens kulørafsætninger på byggepladsen.

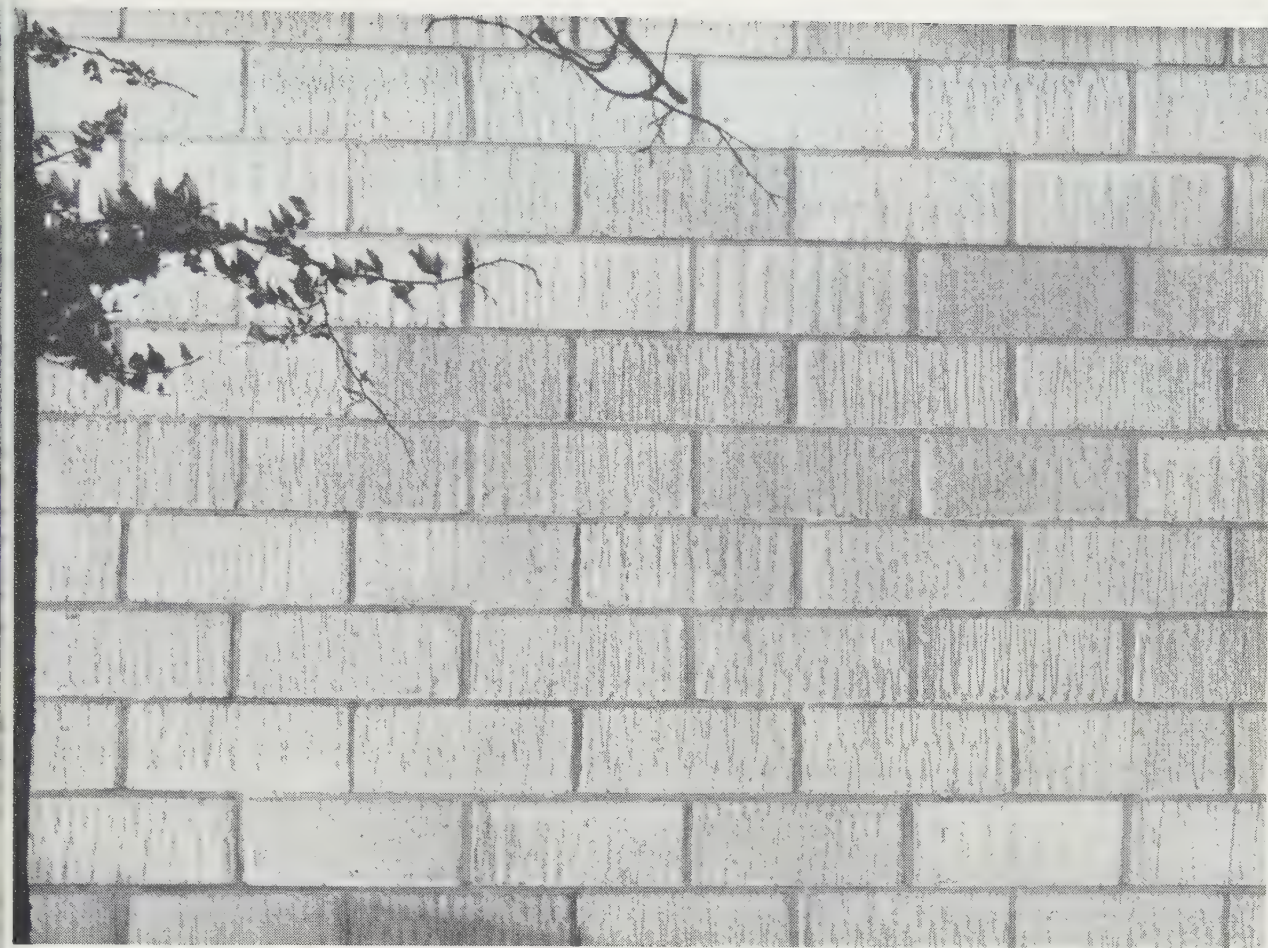
Nu er der imidlertid fremkommet et udmærket redskab, der skulle gøre det lettere. Farvefirmaet Sv. Overgaard har nemlig ladet fremstille sit allerede meget anvendte stamfarvesystem i et sæt plakatfarver, således at det nu er muligt for arkitekter f. eks. allerede på skitsestadiet at arbejde med netop de kulører, som han har sikkerhed for at opnå på det færdige værk.

Planosættet, som det kaldes, kan anvendes både som dækfarver og som akvarelfarver, der blot tyndes ud med vand. Blanding af farverne foretages i farveskåle. Bindemidlet er plastikbinder, der gør at farverne, når de anvendes som dækfarve, er i besiddelse af en vandfasthed, således at de i nogen tid vil kunne klæbes sig udendørs.

Sættet er monteret på en træbakke og består af 12 glas, 10 med stamfarver og 2 med dækkende hvidt.

Firmaet sælger Planosættet til arkitekter for fremstillingsprisen, der er kr. 19,80, og der kan til supplerende købes ekstra glas for kr. 1,65.

Gasbeton's naturlige stofkarakter er af smuk virkning

- både ude og

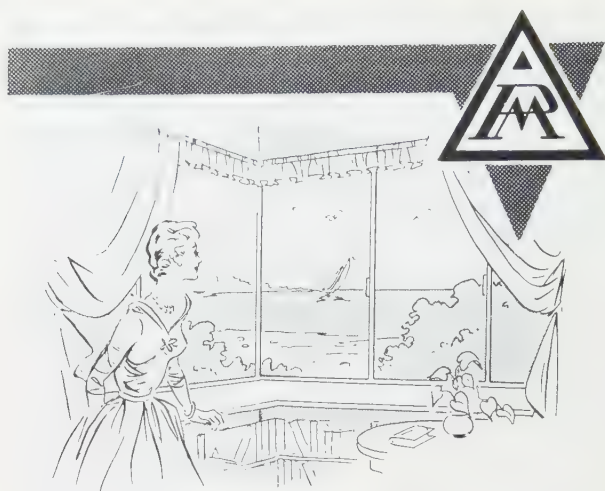
inde

Forbandtets rolige rytme i den lette, grå tone er en virkningsfuld baggrund for kraftige kulører, imprægneret træværk eller det grønne løv. Det er også en egenskab at regne med foruden Gasbeton's andre fortrin: God isolationsevne, lille murtykkelse, kort opførelsestid og lave byggeomkostninger.

byg med **GASBETON**

DANSK GASBETON AKTIESELSKAB . FREDERIKSBORGGADE 18 . KØBENHAVN K . C. 9575

PEDERSHAAB STÅLVINDUER OG -DØRE

Standardvinduer og -døre efter dansk standard. Vinduer og døre med koblede rammer for 2 lag glas, system „Idesta“ Kældervinduer i let og billig udførelse.

★

PEDERSHAAB MASKINFABRIK A/S

Brønderslev Tlf. *450. Telegr.-adr.: Cementindustri
Aalborg Nyhavngade 26 . Telefon *2 74 55
Aarhus Park Allé 15 . Telefon *3 14 00
København K Rosenborggade 1 . Telefon C. *14066

A/S BOLIND

INDKØBSCENTRAL FOR BOLIG- OG BYGGEINDUSTRI

leverer bl. a. følgende artikler til
konkurrencedygtige priser:

**CEMENT
GLATTE DØRE
RADIATORER
KEDLER**

Banegaardspladsen 1° V . Tlf. Minerva 688

Der må flere familieboliger på programmet

En klog kineser har sagt, at et hus ikke er udtrykt i 4 vægge og et tag – men derimod i rum til at leve i. Udtalelsen faldt for 2000 år siden, den trænger til at blive taget frem igen, til at blive pudset op og stille frem på husalteret som tilbedelsesideal også for vores tids boligbyggere.

Familien er ikke tilstrækkeligt respekteret i boligbyggeriet. Der bygges ikke familieboliger nok – ikke engang i det byggeri, der tager familiens navn forfærdeligt. I mange af de boliger, der er opført i de seneste år, det gælder også enfamiliehus-byggeriet, har de familiære indskrænket sig til, at en uforholdsmæssig stor del af familiens indtjeningssevne går til at klare huslejen i en bolig, der giver familien alt for ringe mulighed for at udfolde sig.

Vi må ophøre med i boligprogrammerne blot at tale om at bygge boliger af så og så mange – og som vi har set derved altfor ofte også for få – rum, og i stedet bygge for de faktisk eksisterende familietyper.

Når man betænker, hvor få familieboliger der hidtil er opført, og at det årlige nybyggeri kun øger antallet af allerede eksisterende boliger med 2 pct., bliver det selv sagt meget vigtigt, at disse 2 pct. kommer til at udgøre en virkelig forbedring af boligmassen.

Det er nødvendigt, at forståelsen for gode boligforholds betydning for samfundet bliver mere udbredt. Men boliger kan ikke eksporteres! Når der ofres store kræfter på at finde den bedst mulige udformning af svinestier og hønsehuse, er det jo heller ikke, fordi disse huse skal eksporteres, men fordi det giver det bedste „bacon and eggs“.

Måske kan man håbe på, at produktionen af menneskeboliger vil blive anlagt efter samme linier, når det engang bliver erkendt, at en god familiebolig ikke er social luksus, men dagens krav til udklækning af og trivsel for landets vigtigste potentielle arbejdskraften. Skal vi gøre os håb om fortsat at følge med i konkurrencen om kvalitetsprodukter på verdensmarkedet, må en af forudsætningerne være, at vi lægger noget mere vægt på, at vore huse indrettes og udformes, så de svarer til, hvad vi i øjeblikket ved gavner beboerne bedst – det gælder både huse til høns og mennesker.

SBI-TT

Nye ventilatorer

Vore krav til komfort i boligen og på arbejdspladsen er stadig stigende. Vi er ikke længere så tilbøjelige til at tolerere dårlig luft og støjende installationer. Derfor er ventilationstekniken under stadig udvikling.

A/S Bahco-Primus, der fremstiller BAHCO køkkenventilatoren, har nu bragt to kraftigere ventilatorer frem på det danske marked. De to nye typer, der kaldes PKG 25 og PKG 35, har allerede vundet stor udbredelse i Sverige.

De to typer kan anvendes, hvor mange mennesker er forsamlede eller hvor der arbejdes. De egner sig fortrinligt til ventilation af restauranter, mødelokaler, kontorer m. fl. samt en række specielle tilfælde, hvor der kræves en lydløs men effektiv ventilation.

Der er derfor lagt særlig vægt på, at ventilatorerne

armerede

tagplader

**høj varmeisolering og lav egenvægt i forhold til prisen
langsgående ventileringskanaler - god lydabsorption**

Type	Tykkelse cm	Bredde cm	Maks. længde cm	Vægt ca. kg/m ²	k-værdi u/tagpap	Tilladelig belastning incl. tagbeklædning i kg/m ² ved spændvidder i cm:						Maks. reakt. kg/m
						200	250	300	350	400	450	
T - 8	8	50	250	80	1,17	350	190					430
T - 10	10	50	300	95	0,96	490	345	210				588
T - 12	12	50	350	115	0,84	635	485	385	255			760
T - 14	14	50	400	130	0,75	790	605	480	330	220		930
T - 16	16	50	450	145	0,65		725	585	430	295	200	915
T - 18	18	50	450	160	0,58			675	515	355	245	1050
T - 20	20	50	450	170	0,54			782	615	430	305	1190

Specialplader udføres efter tegning

Alle typer kan også leveres med pudset underside

Godkendelse foreligger fra Københavns byggemyndigheder

Tectum, Durisolfabrikken . Nørresundby . Tlf.: Aalborg 2 66 77

KREDITKASSEN FOR HUSEJERNE I KJØBENHAVN

RÅDHUSPLADSEN 59 - KØBENHAVN V - TELEFON CENTRAL 14305

KONTORTID: 10-15. LØRDAG 10-13

Lån ydes mod pant i faste ejendomme

(dog ikke landbrugsejendomme)

UDLÅNSOMRÅDE

København, Frederiksberg og Gentofte kommuner samt i

Københavns Amtrådsreds:

Alle øvrige kommuner (enkelte ejerlag i
Høje-Tåstrup kommune dog undtaget)

Roskilde Amtrådsreds:

Greve-Kildebrønde og Karlslunde-Karlstrup
kommuner samt Solrød og Jersie sogne

Frederiksborg Amtrådsreds:

Birkørød, Farum og
Hørsholm kommuner

Rente	4 %	4 ¹ / ₂ %	5 %
Halvårlig ydelse	2,255 %	2,47 %	2,69 %
Heraf bidrag til administrations- og reservefond	0,05 %	0,05 %	0,05 %
Indskud	Optræves med 1 %, der kan fordeles over 2 terminer		
Amortisationstid	120 terminer	120 terminer	119 terminer

Forhåndslån ydes i ejendomme, der agtes bebygget, såfremt der stilles behørig bankgaranti eller anden statutmæssig sikkerhed

Christianskirken, ark. M.A.A. Åge C. Nielsen
Interiør med kirkestole i stål m. flettet sæde og ryg

HARBO SØLVSTEN MØBLER

ODENSEGADE 4 . ÅRHUS . TLF. 23000

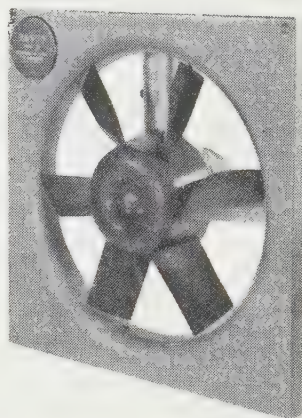
Altarservice i sølv til Christianskirken i Aarhus
tegnet af arkitekt M.A.A. Åge C. Nielsen

FRANTZ HINGELBERG

KÖNIGLICHE HOFJEWELIER
SILBER- u. GOLD-ARBEIT

PKG 25 med plasticplade med
ringgitter

PKG 35

foruden at være effektive også er særdeles lydsvage. Man har opnået dette ved en speciel konstruktion med gummiophæng af motoren, samt ved at have nedsat omdrejningstallet for motoren.

Begge ventilatorer fås enten med 900 omdr./min. eller 1400 omdr./min. Det er klart, at ventilatoren med det lave omdrejningstal på 900 er den mest lydsvage på grund af det mindre vingesus, og at denne derfor bør foretrækkes, hvor kravet om lydløs gang er størst. Hvor man derimod foretrækker en større effektivitet f. eks. på grund af lokalets størrelse, kan ventilatoren med omdrejningstallet 1400 anbefales.

Kapaciteten er for PKG 25's vedkommende henholdsvis 510 og 770 m³/t og for PKG 35 henholdsvis 1300 og 2000 m³/t.

Yderligere tekniske data [og] målskitser findes i en par prospektblade udsendt af A/S Bahco-Primus.

De nye ventilatorer er desuden smukt formgivne. PKG 25 er forsynet med en forplade af plastic med indbygget rullegardin med kæde, så ventilatoren bedre kan harmonere med indretningen af det pågældende lokale. (Kilde: Bahco-Primus).

Støjdæmper til w.c.-cisterne

Englænderne står som ophavsmænd til en af de værste støjkluder i boligbyggeriet, den højsiddende, dobbeltskyllende cisterne til vandskylning af w.c.-skåle. Det må derfor også anerkendes, at der af og til fra samme udmærkede nation udgår forslag til bekæmpelse af den støjplage, man nu engang har sluppet løs. Blandt de seneste frembringelser til nedsættelse af støjen i cisterner er denne magnetlås hentet fra det engelske blad „Building Materials“. Når cisternen tømmes, sænkes

*Malerarbejdet
ved
Christianskirken
udført af*

Boysen og Co. Eftf.

NORMANN PEDERSEN

Nordvestpassagen 89

Aarhus

Tlf. 67726

SNEDKERARBEJDET VED
CHRISTIANSKIRKEN UDFØRT AF

Tømrermester

Paul Christensen

Katrinebjergvej 111

Aarhus

Tlf. 68555

*Tømrerarbejdet
ved Christianskirken i Aarhus
udført af*

H. Øvlisen & Søn

SØNDERGADE 66-68

AARHUS

TLF. 23043

**Hvorfor planløs jagt
i byggelitteraturen -**

**når man får besked
gennem et —**

SBI-ABONNEMENT

- som koster 24 kr. årlig og giver Dem for mindst 32 kr. af årets vigtigste SBI-publikationer. Betaling forud for et år,
- som sikrer Dem alle nye SBI-anvisninger og andre udvalgte SBI-publikationer - som De modtager straks efter udgivelsen,
- som giver Dem 25% på alle de øvrige SBI-publikationer,
- som holder Dem underrettet om alt der udsendes gennem SBI.

**Bliv SBI-ABONNENT, ring til BYEN 9288
— eller send de 24 kr. til — Giro 20 490
Teknisk Forlag, V. Farimagsgade 31, Kbh. V.**

Special

PERSIENNER I LETMETAL OG STÅL

Mørkelægning

Gardinstænger

Vi anbefaler vore persienner for indbygning i dobbelte vinduer. Special-solskærme af aluminium til udvendig montering. Har De en opgave for afblænding eller mørkelægning, så send os den. - Vore specialister er altid til Deres tjeneste med forslag.

Special-persienner er bl. a. leveret og monteret i:

Statens Husholdningsråds nybygning.	Postgirokontorets bygning.
Københavns Militær-hospital.	Københavns Kommune-hospital.
Flyvestationen, Værløse.	Falkonergårds gymnasium.
Dragør Skole.	Amtssygehuset, Maribo.
Tivolis koncertsal.	

Udvendige solskærme i aluminium er leveret til:

Buddinge skole. Rødovre rådhus.

Dansk Rullegardin Industri

v/ H. PERSSON

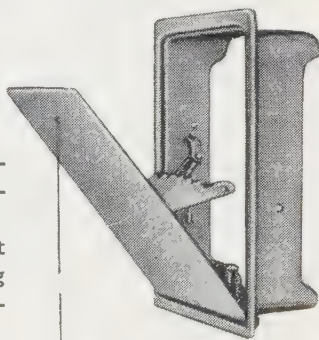
Gl. Kongevej 143, V - Tlf. Eva 6144, 6145. Ve 5180

Persienne monteret i koblet vippevindue og koblet torrammet vindue kan ses på vore stande nr. 658 og 659 i Byggecentrum.

Norleff

- en holdbar og billig friskluftventil

Fremstillet af letmetal og med rustbehandlede fjedre. Passer til Eternit ventilationsrør og kan med pal indstilles i 5 stillinger.

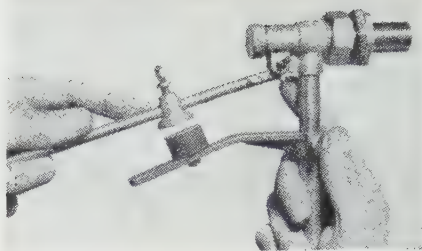
Dimensioner: 15 x 15 cm
10 x 15 cm

Dagspris
kr. 6,90
kr. 6,45

Forhandles af trælast- og bygningsmaterialeforretninger

A. RINDOM

Kampmannsgade 2, København V - Minerva *2222

Magnetlås til re-
lering af w.c.-cis-
nens vandtilførsel.
Låsen skulle i væs-
lig grad kunne
 mindske støjgene
 ved tømning og fy-
ning af cisternen

flyderen, der følger med vandstanden, indtil et punkt, hvor magnetens tiltrækningskraft ophæver flyderens opdrift. Flyderen trækkes ned til magneten, der åbnes således helt for vandtilførslen på et tidligt tidspunkt end ellers. Når vandstanden stiger til et punkt, overstiger flyderens opdrift atter magnetekraft, og vandtilførslen lukkes plydseligt. Herved undgås den sædvanlige vandhamring i rørene, og den ubehagelige fløjte-lyd, som gerne følger ved sidste del af den normale gradvise lukning.

Selvom støjplagerne fra w.c.-installationer ville løses mere effektivt, hvis man helt gik over til at installere de moderne støjsvage lavtskylende cisterner, forekommer den foreslåede magnetlås at være et realistisk forslag. Søg på at bedre forholdene, hvor man af en eller anden grund ikke kan eller vil installere andet end dobbelt skylende højtstående cisterner. Låsens effektivitet står og falder naturligvis med, hvorledes magneten arter sig i det lange løb - svækkes den, ophører virkningen, bliver dens tiltrækningskraft omvendt for støj, vil man risikere konstant vandfyldning. Så vidt det kan skønnes af illustrationen, skulle man i sidste tilfælde kunne klare sig ved at forskyde det lod, der danner pol på flyderens vægtarm, og derved svække eller forstærke lukkemekanismen.

Den beskrevne anordning har, så vidt det vides, ikke været forelagt til godkendelse hos danske autoriteter.

Kilde: „Building Materials“, Dec. 1957 (BM 147) England.

SBI-T

Om betydningen af omhyggeligt stilladsarbejde

- Beretning om en nedstyrtningsulykke

Siden byggeriets arbejdspladser for ca. 3 år siden blev lagt ind under arbejdstilsynets område, har forholdene på byggepladsen meget naturligt været optaget i den rapport, der årlig udkommer over arbejdstilsynets virksomhed. Udover at arbejde for opstilling af et regulativ for arbejds- og sikkerhedsforholdene på byggepladserne må én af tilsynets vigtigste opgaver jo først være gennem tilsyn og propaganda at sørge for, at der vises omhu med sikkerhedsforanstaltningerne og hermed specielt med udførelsen af bygningstilladser, hvor dels den største risiko og desværre også den største forsømmelighed forekommer.

Blandt rapporterne fra arbejdstilsynets forskellige kredse i tilsynets sidste årsberetning bringes bl. a. denne beskrivelse af et dårligt udført stillads i en jydsk købstad.

En nedstyrtningsulykke, hvorved en mand brækkede et ben og fik hjernerystelse, indtraf ved opførel-

AKITON tagpap

AKITON harmonerer fuldendt med linjer og farver i moderne bolig-arkitektur. Fremfor alt er det tæt og holdbart. Der ydes 10 års garanti på AKITON B, som fås i smukke og hensigtsmæssige farver: grå, grøn, rød og sort.

- tættere tag findes ikke.

AKTIESELSKABET FOR KEMISK INDUSTRI

Amaliegade 15, København K. - C. 63 88

Tænk på Deres gæster - og på Deres personale

God ventilation er en del af den komfort, som Deres gæster har krav på for at føle sig vel tilpasse. Især hvor der spises og ryges, er det nødvendigt med en ventilator.

I Deres køkken, på toiletter m. m. er en ventilator lige så ofte påkrævet - det ville glæde Deres gæster såvel som personalet.

Det er billigt at få frisk luft med BAHCO - og det kan betale sig for Dem. Vælg mellem de 3 typer BAHCO ventilatorer, som er beskrevet nedenfor.

②

Type 15

En effektiv og smukt formgivet ventilator til mindre lokaler. Leveres i farve creme/blå eller helt i hvid. Ventilatoren kan fås enten med eller uden lukkeanordning m/kædetræk.

Type 15 monteres i ydermur eller i aftrækskanal. Kapacitet 300 m³/t. Som tilbehør kan fås en udvendig rist 17 1/2 x 25 cm.

Pris m/lukkeanordning kr. 210,00, u/lukkeanordning kr. 185,00.

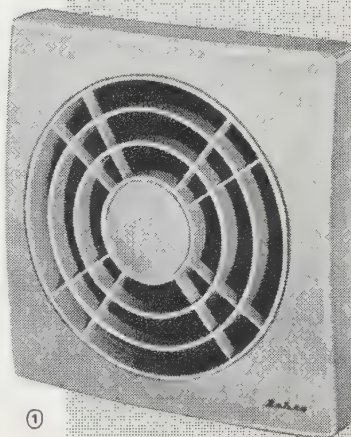
③

Type 35

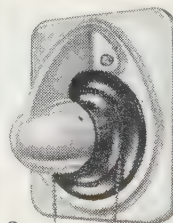
En effektiv og særdeles lydsvag ventilator til større lokaler. Den er smukt formgivet og i neutral grå farve.

Ventilatoren monteres i ydermur. Som tilbehør fås en udvendig rist 40 x 40 cm samt et buet beskyttelsesnet. Type 35 fås langsomtgående eller hurtiggående med en kapacitet på henholdsvis 1300 m³/t eller 2000 m³/t.

Pris kroner 315,00.

①

②

③

1/2 BAHCO-PRIMUS

e 25

legant ventilator, som er sikker og lydløs. Den er udformede forplade og ventilatoren og inderet et rullegardin med.

ilatoren monteres i ydermur. Som tilbehør fås en udvendig rist 30 x 30 cm. e 25 fås enten langsomt- eller hurtiggående med en kapacitet på henholdsvis 510 m³/t eller 770

kroner 295,00. Uden for- kroner 235,00.

Firma R. Reusch

V/ SMEDEMESTER E. S. HANSEN

Herlev Hovedgade 213

Herlev

Tlf. 94 25 64

Alt smedearbejde udføres

speciale: Bygningsarbejde

**Det er vigtigt
De sidder rigtigt**

**Formgivet
af førende
fysiurger**

IATM
m. lapper
kr. 58,75

KEVI

TLF. MINERVA 682 KGS. NYTORV 21 KBHVN. K.

PLENAVISTA *forsatsvinduer*

Patent
Godkendt til statslånsbyggeri

Består af en glsrude i en gummiramme og fastgøres med specielle vridere. Ses næsten ikke, har fuld lysgennemgang, er nemme at håndtere og er billige. Fremstilles og anbringes af glarmesteren.

A. SCHACK-NIELSEN

Torvet 6 * Horsens * Telefon 2 32 01

En række
understøtninger
med simple klam

sen af en gymnastiksal på et seminarium. Ved pucningen af loftet havde man bygget et knap 3 m højt stillads på den måde, at man på langs gennem salen havde anbragt rideplanker og fra rideplankerne vindueskarme lagt runde granstammer. Længden af disse stammer var godt 4 m, og stammerne blev monteret på understøttet af lodrette stolper. Af billedet ses, hvorledes de runde vandrette stammer hviler på lodrette stolper fastgjort ved en ca. $1\frac{1}{2}$ m lang klamme med et $2\frac{1}{2}$ " søm i hver ende. Understøtningen må siges at være temmelig ustabil, og virkningen udeblev ikke. Da man på et hjørne af stilladset ca. midt på en stamme havde anbragt 2 mand og to store baljer mørtel, brød stilladset sammen. Antagelig er den lodrette understøtning gledet ud til siden, hvorefter stammerne knækkede godt 1 m fra den tyndeste ende. Stammerens diameter var $5\frac{1}{2}$ " i den ene og $2\frac{1}{2}$ " i den anden ende (gulerodsstamme), medens den lodrette understøtning var $2\frac{1}{2}$ " i diameter.

I betragtning af ulykkens alvorlige karakter og den grove tilsidesættelse af sikkerheden ved udførelsen af det pågældende stillads, fandt arbejdstilsynet det nødvendigt at anlægge sag mod dem, der her havde overtrådt stilladsregulativet og har fundet det nødvendigt endnu engang at indskærpe den yderste forsigtighed og omhu ved udarbejdelse af stilladser. Det gælder ikke, at man, som arbejderne på den omhandlede plads, synes, at stilladserne virkelig ikke udføres bedst på andre pladser.

SBI-T

Vacciner Deres træværk med

C-TOX

træimprægnering

Afprøvede, godkendte midler mod svamp, blåsplint, forrådnelse. C-TOX 53 og D-506 mod husbukke, borebiller m. m.

Let at stryge - Farveløs, brun, grøn, gul

KIRK & KOMPAGNI, København Ø, C. 27 50

A·P·H BETONGLAS

DANSK FABRIKAT

runde 10×6 cm — firk. 15×15×6 og 6½ cm

GLASBYGNINGSSTEN

i alle gangbare størrelser

A. P. HJORTSØ

Civilingeniør, Tlf. Central *11392, Gothersgade 158, København K

HVID PORTLAND CEMENT

— sætter præg på det moderne bybillede

— forener stor styrke med
blændende hvidhed

— benyttes til puds, fliser,
forstøbning o.s.v.

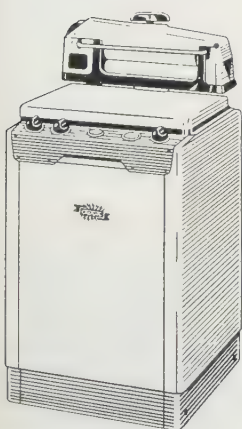
— fremragende til alle
dekorative formål

FORHANDLERE OVER HELE LANDET

DET DANSKE
KVALITETSMÆRKE

LILLE FERN TYPE H

El-vaskemaskine „NY MODEL“

- Den rummer 50 liter vand og vasker 3-3½ kg tørt tøj pr. fyldning.
- har el-drevet, patenteret vridermaskine — og kar af rustfrit stål — et uforgængeligt materiale.
- kan vaske og opvarme samtidig.
- har kontrollampe, der lyser når varmelegemet er tilsluttet.
- har automatisk pumpe, der tømmer maskinen for vand på 2 minutter.
- har termometer, der viser vandets temperatur.
- har minutur, der ringer, når den fastsatte vasketid er gået.
- og relæer til beskyttelse af motor og varmelegeme.

Forlang venligst tilbud

AKTIESELSKABET FERN

ULSTRUP — TELEFON 30

Afdeling i København:

Kong Georgs Vej 11. Telefon Fasan 5548-7828

DANSK MØBELPLADE- & FINERFABRIK

ODENSE

AKTIESELSKAB

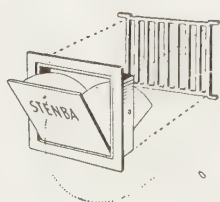
KØBENHAVN

Pelikan TUSCH

Fås hos Deres leverandør
af tegnerrekvisitter
En gros:
SIGURD RASMUSSEN
Herluf Trollesg. 7, København K

Friskluftventilen Stenba

fremstilles i 2 størrelser og benyttes såvel til bolig- som industri- og landbrugsbyggeri. Ventilationsåbning $13\frac{1}{2} \times 13\frac{1}{2}$ cm samt $13\frac{1}{2} \times 36$ cm til brug for industri- og landbrugsbyggeri.

Anvendes af:

Den kgl. grønlandske handel * Arbejdernes Andels-Boligforening * Københavns almindelige Boligselskab * Dansk almennyttigt Boligselskab * Socialt Boligbyggeri * Fagforeningernes Boligforening m. fl.

Maglekilde Maskinfabrik & Jernstøberi
Røskilde * Telefon 41

FRA TIDSSKRIFTERNE

**Tidsskrifter modtaget
indtil 31. august**

Deutsche Bauzeitschrift 7/1958

Nyt byggeri i København, artikel af Poul Erik Skriver (Bellahøj, Skoleparken, Hvidovre VI, Brøndbyerne og Rødovre, Buddinge skole, F. L. Smidths administrationsbygning, A. Jespersen & Søn). – Stadtparkrestaurant i Nürnberg, arkitekt Friedrich See-gy. – Parkrestaurant i München-Bogenhausen, arkitekter Franz Ruf og E. von der Lippe. – Forsamlingsbygning i Marbach ved Heinz Rall og Hans Röper. – Eksempler på tagudhæng, façadeelementer, aluminiumsvinduer, trapper. – Desuden 12 sider studier over skolebyggeri (planer og inventar.

Deutsche Bauzeitschrift 8/1958

Om konkurrencen „Hauptstadt Berlin“ ved Siegfried Nagel. – Hotel „Baseler Hof“ i Köln, arkitekt Georg Schneider; planer, snit, detailtegninger og illustrationer. – Vandrehjem i Bonn-Venusberg, arkitekt Hubert Hoffmann, Berlin. – 13-etages højhus i Ravensburg med restaurant i tagetagen, arkitekter Hans Riempp, Roland Frey og Maria Riempp. – 4-etages beboelseshus i Berlin, ark. prof. Günther Gottwald. Eenfamiliehuse med lukket gård fra verdensudstillingen. – 7 eenfamiliehuse og sommerhuse. – 15 sider studier over hængende tage samt studier over diverse installationer.

Forum 5/1958

Hæftets hovedindhold: Alderdomsboliger med eksempler fra Holland. – Beskyttelse af kunstnerretten inden for møbelkunsten, artikel af Mr. Th. Limperg.

De grafiske Fag 8/58

Forskellige tryksager. – En ny grafisk regnestok. – Berthold, 100 år.

Werk 7/58

Administrationsbygning for forsikringsselskab i Helsinki, arkitekt Alvar Aalto. – Administrationsbygning i Basel, arkitekter Martin og Karl A. Burckhardt (højhus). – Administrationsbygning for Philips i Zürich, arkitekt Andre E. Bosshard. – Möbelmagasin i Basel, ark. Hans Fischli m. fl. – Walter Affolter: Økonomiske og byplanmæssige betragtninger ved butikcentre. – Udstillingsbygning for Orrefors, Sverige. – Lagerbygning i Tessin. – Franz Meyer:

UDSKIFT DE GAMLE DØRE

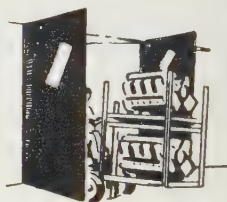

Ekströms PENDUL-DØRE

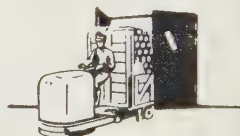
AF TRANSPARENT
PLASTIC — ELLER
AF GUMMI

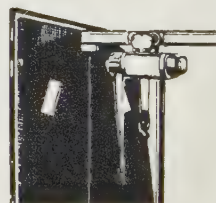
RATIONALISERER

DEN INTERNE

TRANSPORT

A. C. JØRGENSEN & CO.
ØSTBANEGADE 15
KØBENHAVN Ø
TELF. CENTRAL 12660

**SMEDE-
ARBEJDE**

VIGGO DENCKER

Gl. Kongevej 136 - 138

Kbhvn. V. — *C. 11 88

**EL-
ANLÆG**

VERMICULIT

**- Danmarks mest solgte
isolationsmateriale til
indblæsning i ydermure**

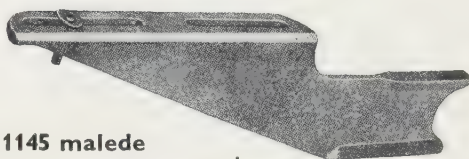
VERMICULIT er godkendt af Boligmi-
nisteriet, Københavns Magistrat og Byg-
ningskommissionernes Fællesudvalg.

Indhent oplysninger og forlang special-
brochure hos en af de **over 100** trælast-
og bygningsmaterialeforretninger landet
over, der disponerer over AERO-indblæs-
ningsmaskiner.

Her er den rigtige

skjulte knægt

til mur- og betonvægge

**S 1145 malede
S 1146 galvaniserede**

moderne form,
udført af støbejern,
totallængde 43 cm,
med indstillelig T-bolt,
med bred anlægsflade
til indstøbningen

anvendes til alle nor-
male håndvaske for
placering såvel op ad
væg som fri af væg,
kan afkortes ved ind-
sætning i tynde vægge,

BRØDRENE DAHL A/S

KØBENHAVN

EKSPEDITION. BRØDREGAARDEN OTTILIAVEJ 15 VALBY TLF. 30 11 44
KONTOR: INDUSTRIBYGNINGEN VESTERBROGADE 1.V. CENTRAL 65 85

AARHUS

BRØDREGAARDEN
NØRRE ALLÉ 55
TLF. 2 70 00

ODENSE

BRØDREGAARDEN
SORTEBRØDRETORV 16
TLF. 11 83 11

NYKØBING F

BRØDREGAARDEN
FRISEGADE 18
TLF. 85 36 55

APOTEK, UDFØRT I TEAKTRÆ

KGL. HOFMØBELFABRIKANT

C. B. HANSENS ETABL.

BREDGADE 32 . KØBENHAVN K
TELEFON C. *386

UDFØRER ALT INVENTARARBEJDE:
PANELER, MØBLER, GARDINER, GULVBELÆGNING ETC.

MURERSVENDENES AKTIESELSKAB

TIKØBGADEN 9 . C. 6416

H. H. BLÜCHER & SØN

SMEDEMESTRE

RENTEMESTERVEJ 25

Telefon C. 3143

CHR. E. CHRISTENSEN

Tømrermester og Entreprenør . Autoriseret Kloakmester

Alt Bygnings-, Entreprenør- og
Jernbetonarbejde

Maltevangen 12 . Gentofte . Telf. Ordруп 4473

E. PIHL MORTENSEN

TØMRERMESTER

MARSALAVEJ 15, KØBENHAVN S
TELEFON: AMAGER 6811

★

FRODE OLSEN & CO. A/S

Maskinsnedkeri -:- Bygnings- og Inventararbejde

ØRESUNDSVEJ 145 -:- TELEFON: CENTRAL 592

ETERNIT

SPØRG VENLIGST

MARTINIT A/S

HILDA *2525

PREVENIT

SE SIDE 77 I SUPPLEMENT TIL GB3

Cuno Amiet, fødselsdagsartikel i anledning af malerens 70 års dag. - Om et stort tysk industriforbunds kulturelle indsats, en artikel af Hans Fr. Geist. - Noter og anmeldelser.

Werk 8/58

Om undervisningen i en kunsthåndværkerskole i Zürich, ved Hans Fischli. - Professor Hans Hofmann, nekrolog, ill. med enkelte af Hofmanns bygningsværker. - Klubhus for forsikringsselskab i Zürich, ark. Hans Hofmann. - Kantiner med rekreatiomsområder for fabrik i Barcelona. - Artikler om Jean Baier, Pierre Terbois og Harry Buser samt Henry Moore. - Anmeldelse af 19. Biennale i Venedig. Noter og anmeldelser.

ac 11 — juli 1958

Hæftets hovedemne: Landbrugsbyggeri. 11 artikler om dansk, tysk, svensk, fransk, italiensk, indisk og norsk landbrugsbyggeri. Planer og fotografiske gengivelser af konstruktioner og bygninger. - 2 artikler om overrislingsanlæg i Tyskland og Natal (Afrika).

L'architettura nr. 35, sept. 1958

Michele Parrella om 3 forskellige arbejder af arkitekt Marcello D'Olivio. - Højhus i Milano. - Boligbebyggelser i Milano, arkitekter Mariani og Perogalli. - Resultater af konkurrence om friluftsteater. - Kort referat af konkurrence om håndværkerkvarter i Rom. - 4. artikel om Otto Wagners arbejder i Wien (Kirke i Steinhof). - En billedrække af bygningsværker fra det 16. årh. - Slottet Pisana (1576) i Lonigo nær Civenza, artikel af Vincenzo Scamozzi.

Meddelelser fra

DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

Bredgade 66, København K.
Telefon *Minerva 1290

Adresseforandringer

Arkitekt H. Carl Andresen, bolig og tegnestue fra Hoffmeyersvej 69, Kbhvn. F til Hollændervej 4, Kbhvn. V. Tlf. Eva 7204.

Arkitekt E. Foersom Clement, tegnestue fra Chr. Richardsvej 6, Kbh. V til Ulrikkenborg Alle 6, Kgs. Lyngby. Tlf. 871896. Bolig sammesteds.

Arkitekt Stig von Huth, bolig fra U.S.A. til Herrgårdstigen 5, Lidingö, Stockholm.

Arkitekt Børge Muxoll Schröder, bolig fra Nærumvænge 70, Nærum til Nærumvænge 126, Nærum.

METALBOGSTAVER · SKRIFTER

KØBENHAVNS SKILTEFABRIK

Knabrostræde 9
C. *693

SIIM

MARCUSSEN

LÆSSØESGADEN 11
Tlf. Central 1158
Tlf. Luna 445

A/S

CENTRALVARME
Damp . Vand . Luft

HOBENCO A/S, HYLLENGE
TELEFONER 118 - 125

BOLIGINDRETNING
GEORG JØRGENSEN
UDSTILLINGSMONTAGE

Vesterbrogade 194
Vester 1912

KØBENHAVNS TØMRERLAUG

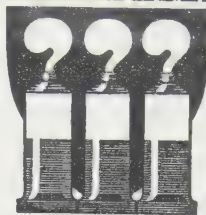
TØMRERMESTER-, SNEDKERMESTER- og
BYGMESTERFORENING

Nybrogade 20 ★ København K

Lauget har organisationsmæssig overenskomst med:

HUSTØMRERNES FAGLIGE AFD.
BYGNINGSSNEDKERNES FAGFORENING
JORD- & BETONARBEJDERNES FAGFORENING

MALERFIRMA

**ROBERT
RASMUSSEN**

Skt. Gjertrudsstræde 6
Central 202 og 11.302

A/S KORSØR GLASVÆRK

FABRIKATION AF VINDUESGLAS

A/S CUDOGLAS

FABRIKATION AF DOBBELT-RUDER
TEKN. AFD.: EWALDSGADE 9. LU. 2801

5 ÅRS GARANTI

Sintrede og Glaserede

MOSAIKSTIFTER

Mange lagerfarver

Levering i mønstre efter ønske med kort varsel

VENG CHRISTENSEN & CO. A/S

tidl. Københavns Væg- & Gulvfliselager A/S

GL. KONGEVEJ 33 . KØBENHAVN V . TELF. C. 7890

TERRACOL

Façadepuds . Murmaling . Stenkpuds

I FORSKELLIGE FARVER

Forlang brochure hos

A/S TERRACOL

Englandsvej 274, Kastrup . Tlf. 50 52 18

Fabrikant Chr. Ørum . Tlf. 50 62 02

eller hos Deres forhandler

Se vor stand på Byggecentrum nr. 122 samt Aarhus permanente udstilling

TØMRERSVENDENES AKTIESELSKAB

Alltømmerarbejde udføres

DEGNEMOSE ALLÉ 28 TELEFON BELLA 7170

AXEL PRIOR

AKTIESELSKAB

**VÆGFLISER . GULVFLISER . GULVKLINKER
MOSAIKGULVFLISER (»Kleinmosaik«)**
Frost- og syrefaste glaserede VÆG- og FAÇADEFLISER

Formater 122×69 mm, 120×120 mm, 245×120 mm, 250×120 mm
samt dobbelte skillerumsfliser 120×120×57 mm

★ ★ ★

WAPROTECT

færdige dobbelte bygge-elementer af glaserede vægfliser,
15×15 cm til opstilling af fritstående skillevægge
i bad, toilet m. m.

Brochure over WAPROTECT er gerne til tjeneste

Bredgade 33 Telf. C. 23 København K

Fundamentforstærkning

med hydraulisk nedpressede megapæle
(forlang vor udførlige brochure)

Grundundersøgelser

med sondebor, vingebor, kandebor,
fjedervægtskegle etc.

Piloting

(også indendørs, i kælderrum etc.)

C.T. WINKEL A/S

HELLERUPLUND ALLÉ 21 - TELF. ME 7103

Sikkerhedsstillelse for entrepriser og leverancer

Dansk Kautionsforsikring- Aktieselskab

Gl. Torv 14 Telefon 6143 København

ALLE BYGGEFOLK

— Har De
fået den ny
SBI
seddel?
Ellers ring
BYen 9288

har nytte af et — SBI-ABONNEMENT

- som koster 24 kr. årlig og giver Dem for mindst 32 kr. af årets vigtigste SBI-publikationer. Betaling forud for et år,
- som sikrer Dem alle nye SBI-anvisninger og andre udvalgte SBI-publikationer - som De modtager straks efter udgivelsen,
- som giver Dem 25% på alle de øvrige SBI-publikationer,
- som holder Dem underrettet om alt der udsendes gennem SBI.

Bliv SBI-ABONNENT, ring til BYEN 9288
— eller send de 24 kr. til — **Giro 20 490**
Teknisk Forlag, V. Farimagsgade 31. Kbh. V.

ZENITH

Byg
billigere
hurtigere
bedre

FUNDAMENTBLOKKE

GODKENDT TIL
BYGGERI MED
STATSSTØTTE

Ang. tekniske oplysninger se **HFB** side 74

Arkitekt Knud Børge Andre-
sen, bolig fra Bagsværdvej 71,
Lyngby til Stokkevad 6, Næ-
rum (fra 1.11.1958). Tegne-
stue sammesteds.

Arkitekt Gunnar Bertelsen, bo-
lig fra 5, Shiba Park, Tokio
til L. F. Cortzensvej 30, Vi-
rum. Tlf. 85 11 81, tegnestue
I. A. Schwartzgade 12, Kbh.
Ø, Tlf. Øbro 6872.

Arkitekt Knud Hallbirk, bolig
fra Nyvej 41, Ballerup til
Lundtoftevej 284, Hjortekær
pr. Klampenborg. Tlf. Hjor-
tekær 999.

Arkitekt Hans Nannestad, bolig
fra Annettevej 4, Charl. til
Solbakken 23, Farum. Tlf.
Farum 506.

Arkitekt Jørgen Ejlers, bolig fra
Ipoh Malaya til Hellerupvej
8, Hellerup. Tlf. Hellerup 645

Arkitekt Mogens Høeg Mencke,
bolig fra Voldgade 57, Blok L,
Struer til Ny Kongensgade 20,
København V. Tlf. Byen 8433.

Arkitekt Olaf Skipper Nielsen,
bolig fra Aldersrovej 25, Aar-
hus til 28, Gloucester Place,
Portman Square, London W.1

STILLING TILBYDES

Konduktør søges til ny Alum-
natsbygning ved Sorø Akademi.
Bygherre Undervisningsmini-
steriet. Ca. 60 timer månedlig
fra medio oktober i ca. 1 år.
Hoff og Windinge, Sankt Peders
Stræde 3, K. Minerva 705.

Konduktør. Erfaren konduk-
tør med gode referencer søges
straks til tilsynsarbejde. Skrift-
lig henvendelse til *J. V. Jepsen*
og *M. Irmig*, arkitekter M.A.A.,
Nørrevoldgade 38, K.

**2 sagsarkitekter og 4 med-
arbejdere** søges til projekte-
ring af nogle større forretnings-
bebyggelser. *Otto Frankild*, TR.
4680.

STILLING SØGES

Ung indendørsark. m. tegne-
stueerfaring søger tegnearbejde.
Inventar el. bygningsdetaller.
For kortere eller længere tid.
Billet mrk. 945 til *Arkitekten*,
Bredgade 66, K.

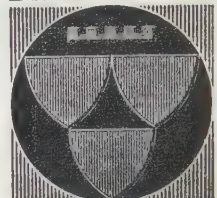
DUPLIKERING

Byggebeskrivelser, referater og
renskrivning af statiske bereg-
ninger. Dupliseringsbureauet
Dania, Minerva 428.

Aktieselskabet
FAXE KALKBRUD
Hovedkontor: Frederiksholms Kanal 16
København K. Telefon: Central 9123

JOHAN BIRK OG SØN

MALERFIRMA
BANASVEJ 20 · VESTER 4877

Malerfirmaet

L. WISMANN

v/ KNIGGE OLSEN

KONTOR OG VÆRKSTED:
DUEVEJ 108

TELEFON:
GOTHÅB 1479

GOTH. 9212
GOTH. 2441

HOVERBY

Malerfirma

J. PHOVERBY & SØN

ALLEGADE 23

Zinktryk og Lystryk
 *Byen 7457 - Byen 3514
ATELIER ALFA
 Lyskopieringsanstalt
 Frederiksborggade 1

FJEDRENDE *Elasto gulve*
 til gymnastiksale og sportshaller
ELASTO GULVKOMPAGNI
 NYKØBING F . TELEFON 85 01 20

LØGSTRUP & HØYER
 ÆGIR *8700 FREDERIKSBORGVEJ 1 . NV
 INGENIØRFIRMA **VARME**

Til: SKILLERUM
 LOFT, INDSKUD
 GULVUNDERLAG
 VÆG OG TAG
GE *4500

Dimensioner: Tykkelse 5 cm, bredde 122 cm. Alle længder indtil 500 cm

Hegn . Gitre
 Trådkurve . Gelændere
 Porte og låger
 Alt smedearbejde

EMIL DEDERDING
 Glasvej 10 . Tlf. Ægir 103

BYGNINGSSNEDKERNES A/S
 Hillerødgade 30 — København N
Maskinsnedkeri og Listefabrik
 Alt Bygningsarbejde udføres Telefon 14769. 11234

ANDREASEN & HENNINGSEN
 CENTRALVARME • SANITÆRE ANLÆG

Se **HFB** side 450

Firma CHR. HANSEN
 ENTREPRENØR

Vi er specialiseret i hel eller delvis nedrivning af gamle ejendomme og bygningsforandringer af enhver art.

Tilbud og overslag gives med kort varsel uden forbindende.

Køb og salg af brugte materialer

Frederikssundsvej 129
 Telefon: Bella 129

PETERSEN & OLSEN A/s
 (Dansk Rør og Fittingsfabrik)
 Kildebakkegårds Allé 150, Søborg . Tlf. Søborg 8686
CENTRALVARMEANLÆG
SANITET & BLIKKENSLAGERARBEJDE

Firma
H. Schübelers Sønner

Malermestre

Kontor og værksted
 Slagelsegade 5 . C. 4206

Efter Deres Tegning

udfører vi Støbnings i ethvert Metal.

Bogstaver leverer vi i alle Størrelser og Stilarter.

Lauritz Rasmussen

Kgl. Hof-Broncestøber

Raadmandsgade 16 Tlf.C. 5762

1/5 KLEINSMEDEN
 v/ Holger Petersen

Marienburgallé 69-71 • Telefon Søborg 2383

CARL J. HANSEN & SØN
 Murermestre og Entreprenører
 Omøgade 13 . Telf. Ryvang 2370 - 2379
 Privat Telf. Helrup 2501

H. NIELSEN OG SØN . MASKINFABRIK A/s

OTIS-ELEVATORER

ALDERSROGADE 37 . KØBENHAVN N . TLF. ÆGIR 3303

EENFAMILIEHUS PÅ HEGNSVEJ

Arkitekt Bertel Udsen, M.A.A.

Huset bebos af et ældre ægtepar uden hjemmeboende børn. Der er lagt vægt på at få så megen rumfornemmelse som muligt inden for et forholdsvis begrænset areal. Der er åben forbindelse mellem opholdsplads, spiseplads og køkken.

Der er anvendt lyse, gule sten og mørkbehandlet bræddebeklædning. Der vises eksteriør og interiørfotografier samt plan og detailsnit.

Arkitekten nr. 19/1958, side 306

728.37

RÆKKEHUSBEBYGGELSE I ODENSE

Arkitekter Herman Rička og Louis Lange, M.A.A.

Den viste rækkehusbebyggelse er opført i 1952 og omfatter 48 rækkehuse af to typer. Der er 10 garager samlet midt i bebyggelsen. Husene ligger forskudt for hinanden i fem rækker, alle med have på sydsiden. Der vises eksteriørfotografier og beliggenhedsplan samt lejlighedsplan af de to typer.

Arkitekten nr. 19/1958, side 310

728.31

CHRISTIANSKIRKEN I ÅRHUS

Arkitekt Aage C. Nielsen, M.A.A.

Christianskirken er beliggende i den nordlige del af Århus og er indviet i marts 1958. Bygningen har høj tagrejsning, som udnyttes helt i kirkerummet. Rummet belyses fra syd af et gennemgående 3,5 m højt vinduesparti. Møbler og inventar er tegnet til kirken. Der vises beliggenhedsplan, plan, snit og façade samt eksteriør- og interiørfotografier.

Arkitekten nr. 20/1958, side 321

726.5

VIPPEPORTE

SERIEFREMSTILLEDE

FRA KR. 415.-

Lad os give Dem et tilbud

» RECORDPORTE «

Roskildevej 374

VALBY

Telf. 70 06 44

Jørgen Risgaard

Gustav Adolfsgade 3 . Øbro 5454

MURERARBEJDER . KLOAK . JERNBETON

L.A. LARSEN & SØN

Blikkenslager og aut. gas- & vandmester

LØNGANGSTRÆDE 21

Telefon Byen 6946

anbefaler sig med alt til faget henhørende

ALVA JØRGENSEN TØMRERMESTER

Rosenørnsallé 27, V . Telefon Nora 6685

Alt bygningsarbejde . Fabriks- og lagerinventar

Udstillingsarbejde . Maskinforarbejdning

Kai Rasmussen & Max Kjeldgaard

TØMRERMESTRE

CARL V. CHRISTIANSEN

Malermester

Runebergs Allé 6, Søborg

Tlf. Søborg 2780

Firmaet

P. J. STORM

TØMRERMESTRE

Tesdorpsvej 44

Central 5172

Se HFB side 52

Nybygninger

Akustisk regulering

Inventar til fabrikker

og en gros virksomheder

Radiomaster

Opstilling til jernbeton

Jernbeton

RASMUS SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

ROSKILDE

TELF. 550

Malerfirmaet
PETERSEN & ANDERSEN

GRUNDLAET 1898 INDENHAVER SVENNERIK RUFF
H. C. ØRSTEDSVEJ 22 B · CENTRAL 2365
KØBENHAVN V

VIKTORIA VIPPE-VINDUER

REPRÆSENTATION OG FABRIKATION FOR JYLLAND

Marcus Pedersen & Sønner

SNEDKERMESTRE

ETABL. 1907

TELF. AALBORG (081) 3 40 66 *

Se **HFB** side 380

AAGE HANSEN

Malermester

Ryesgade 27 B
Telefon Cent. 11091

F. Friedmann & Søn

v/ HARALD FRIEDMANN

Malerfirma

NYTORV 11
Telefon Minerva 1760

Tømrefirmaet

H. P. KASTRUP-NIELSEN

v/ AXEL KASTRUP-NIELSEN

C. F. RICHESVEJ 65

TELEFON GODTHAAB 143

PRIVAT: - 4379

Frederik Mylting

Tranegårdsvej 72 - Helrup 2799

MURERARBEJDE - JERNBETON

Aktieselskabet

SILVAN

Maskinsnedkeri

og

Trælasthandel

Vagtelv. 21

København F

Telefon: *1978

MALERFIRMAET

AXEL SEEHUSEN

Central 3670

Malerfirmaet

JOHAN N. SCHRØDER

Griffenfeldsgade 13 — Telefon Central 974

Tømrefirmaet

Th. P. Stillinge & Co. A/S

Sejrøgade 11 · Nyvang 1225

Anbefaler sig med udførelsen af tømmerarbejde
Alt bygningsarbejde overtages i entrepriser

**P. K. Hvid
& Søn**

MASKINSNEDKERI

BYGNINGS- &
INVENTARSNEDKERI

Fenrisgade 6 - N
Telefon Central 14084

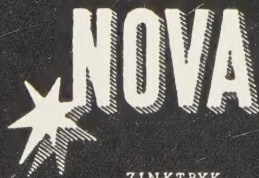
A/s E. NIELSEN

**mekaniske
stenhuggeri**

grundl. 1797

Tlf. Central 3006-8506
ALDERSROGADE

ZINKTRYK
LYSKOPI
REFLEKSKOPI

FOTOKOPI
MASKINSKRIVNING
DUPLIKERING

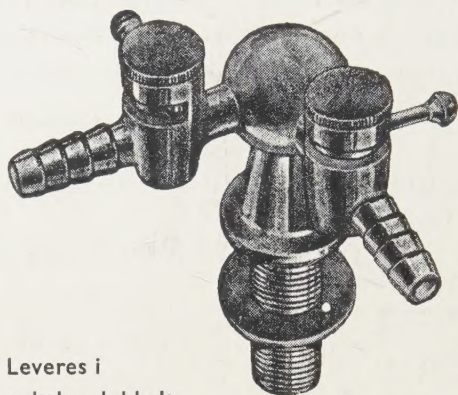
VESTERPORT PALÆ · 507

HEKLA
Luft-
varmeanlæg

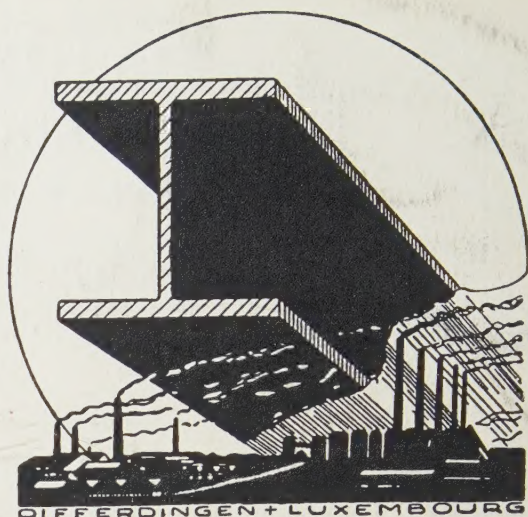
HEKLA KEDELFABRIK
KØBENH. NV. ÆGIR 2870

NIF

„Bordmodel“

Leveres i
enkelt – dobbelt
og 3 dobbelt

DIFFERDINGEN + LUXEMBOURG

**PARALLELFLANGEDE
GREY-
BJÆLKER**

SOPHUS BERENDSEN A/S

Ørstedhus

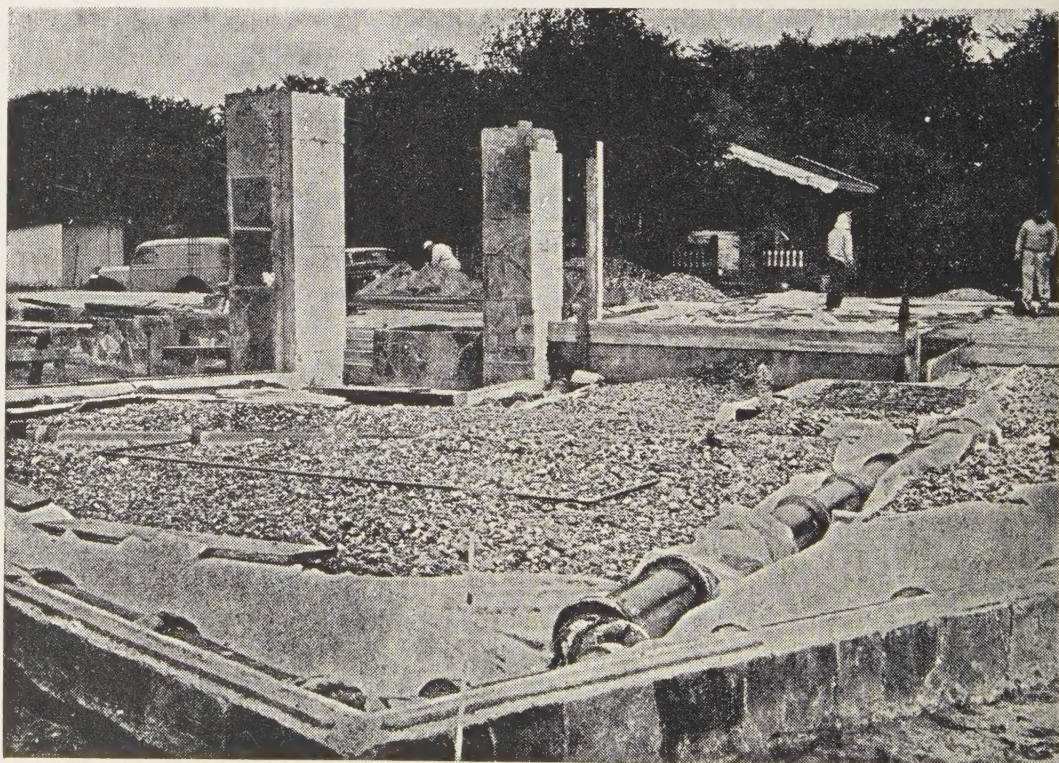
C. 8500

HVORFOR ANVENDER MAN FLAMINGO TIL PERIMETERISOLERING . . .

FORDI de
vandskyende

Flamingo plader
kan anbringes
direkte på grus-
eller slaggelaget
inden betonen
udstøbes.

Til perimeter-
isolering kan man
med fordel
anvende de billige
afskæringsplader,
der blot udlægges
i f. eks. 1" tykkelse
i 1 meter bred
bane langs med
fundamentet.
Pris udlagt ca.
4,50 kr. pr. m².

Ring efter prøve og tekn. beskrivelse – og hør også om den nye simple måde at isolere betonfundamenter på, ved at anvende Flamingo plader som
udvendig forskalling.

FLAMINGO FOAM AKTS.

Gustav Adolfsgade 3, Ø . Tria *940 . Øbro 7646

JYDSK FLAMINGO

Borgergade 2 . Telefon Randers 4719

Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S, Kbhvn.